

กระถองข้างธรรมมาสน์

ฉบับที่ ๔๔ เดือนตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

รูปที่ 01
ปกหน้า

๑๓. สีสานสุติ

มาว่าเรื่องกรรมฐานของเราต่อจริงๆ แล้วการปฏิบัติกรรมฐานนั้น เราต้องเป็นคนจริงจัง สม่ำเสมอ และต้องมีปัญญาประกอบด้วย การที่เรา **จริงจังสม่ำเสมอ ผลของการปฏิบัติถึงจะมี**

เพราะว่าการที่เราปฏิบัติกรรมฐานกัน เป็นการฝึก **กระแสโลก** เหมือนกับการว่ายน้ำทวนน้ำ ถ้าหากว่าเราไม่พยายามว่ายน้ำ เข้าไว้ ให้ตลอดเวลาอย่างสม่ำเสมอ มันก็จะล่อยตามกระแสไป

การปล่อยให้ล่อยตามกระแสไปนั้น ถ้าเรากำลังยังที่อยู่ ถึงเวลา ตะเกียกตะกาย ว่ายขึ้นมาใหม่ มันยังมีกำลังที่จะว่าย แต่ระยะทางอาจจะ ไม่ได้เพิ่มขึ้น เพราะว่าเราปล่อยล่อยไป สมมติว่าหนึ่งวัน แล้วเราก็ดึงหน้า ตั้งตัวว่ายกลับมา

พยายามที่จะทำ พยายามที่จะว่าย เป็นเวลาหนึ่งวัน ระยะห่าง อาจจะได้เท่าเดิม แล้วเราปล่อยล่อยไปอีก ว่ายใหม่ก็จะได้แต่เดิม หรือถ้า หากว่ามันล้าเสียแล้ว เราย่อยก็จะระยะทางไม่เท่าเดิม หรือน้อยกว่าเดิม ถ้าปล่อยให้มันล่อยไปอีก คราวนี้ระยะทางมันก็จะยิ่งไกลมากขึ้น กลายเป็นว่า**เราเป็นคนขยันทำงานทุกวัน แต่ผลงานไม่ได้เพิ่มขึ้นเลย** แม้แต่ชนิดเดียว พอทำไป ทำไป หลายท่านก็หมดกำลังใจ ท้อ และก็เลิกทำ ไปโดยปริยาย

บรรดากรรมฐานต่าง ๆ นั้น ที่พระพุทธเจ้าท่านสอนเอาไว้ มีถึง ๔๑ แบบ คือ สอสมถกรรมฐาน ๔๐ กอง แล้วก็มีมหาสติปัฏฐาน ๔ อีกแบบหนึ่ง เพื่อให้มีกรรมฐาน ที่เหมาะกับจริต นิสัยของแต่ละคน ซึ่งมัน

แตกต่างกันไป

จริต คือ ความเป็นไปของจิต มี ๖ อย่าง ด้วยกัน คือ

พุทธิจริต ประกอบไปด้วยความฉลาดเป็นปกติ

ศรัทธาจริต ประกอบไปด้วยน้อมใจเชื่อเป็นปกติ

โทสะจริต เป็นคนมักโกรธเป็นปกติ

วิตกจริต เป็นคนที่ไม่ได้ตรองไม่ตก ละล้าละลังเป็นปกติ

โมหะจริต เป็นบุคคลที่มีกำลังใจมืดมนเป็นปกติ

ราคะจริต เป็นบุคคลที่มีความรักสวรักรวมเป็นปกติ

ในแต่ละจริตนั้น มันล้วนแล้วแต่มีอยู่ในใจของเรา ครบถ้วน สมบูรณ์ทั้ง ๖ ประการ เพียงแต่ว่าอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีมันจะเด่นขึ้นมา อันนี้ต้องสังเกตเอง เราเป็นคนฉลาด ฟังอะไรครั้งเดียวจำได้ สามารถที่จะทำอะไรได้คล่องตัว มีความเข้าใจแตกฉาน ในสิ่งต่างๆ หรือไม่ ?

ถ้าใช่ เราก็คือ**พุทธิจริต** เรามีความรักสวรักรวมเป็นปกติ หรือไม่ ? ถ้าหากว่ามีความรักสวรักรวมเป็นปกติ จิตมีความปราณีดี ละเอียด ทำอะไรทำแล้วทำอีก ถ้าหากว่าไม่ตีไม่เลิก อันนี้แสดงว่า เราประกอบไปด้วย**ราคะจริต**

ถ้าหากว่าเขาทำอะไรดี ที่ไหนดี เราก็อิจฉา และต้องการไปยังสถานทีนั้น ไปกระทำสิ่งนั้น ๆ อันนี้เป็น**ศรัทธาจริต** ถ้าเป็นคนมักโกรธ ฟังอะไร กระทบอะไร เห็นอะไรไม่ได้ เกิดโทสะขึ้นมาโดยพลัน อันนี้ เป็น**โทสะจริต**

ถ้าเราเป็นคนที่ไม่ตก ตรองไม่ตก กังวลอยู่เสมอหรือไม่ ? ถ้าเป็น อันนี้ก็จัดเป็น**วิตกจริต** หรือว่าเป็นคนที่หาปัญญาไม่ได้ คนอื่นเขา

รูปที่ 02

หน้า 01-02

มองเห็นช่องทางง่าย ๆ ของเราเองทำแล้วทำอีก ความแล้วความอีก ไม่ตรงเป้าเสียที อันนี้ก็จัดเป็น**โมหะจริต**

ในแต่ละจิตวิสัยนั้น ท่านกำหนดกองกรรมฐานเอาไว้ สำหรับปฏิบัติให้ตรงกับกำลังใจของตน เพื่อจะได้เกิดความคล่องตัว ทำให้ถูกต้องตรงกับจิต เพื่อจะได้ผลเร็ว

พุทฺธิจริตนั้น ท่านให้ใช้ **กายคตานุสติ มรณานุสติ** คือการระลึกถึงความเป็นจริงของร่างกายนี้ ตลอดจนกระทั่งความตาย และ **อุปสมานุสติ** คือการระลึกถึงพระนิพพานอยู่เสมอ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ เหมาะแก่ท่านผู้ที่เป็นพุทฺธิจริต เพราะว่าปัญหาท่านมาก สิ่งที่คุณอื่นมองเห็นได้ยาก ท่านก็เห็น

ศรัทธาจริต ท่านให้ระลึกใน **พุทธานุสติ อัมมานุสติ สังฆานุสติ** นึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นปกติ ว่ามีคุณความดีอย่างไร ? ใน **ศีลानุสติ จาคานุสติ** ให้ระลึกถึงคุณของการรักษาศีล การบริจาค ให้ท่านเป็นปกติ

ราคะจริต ท่านให้ใช้ **อสุภกรรมฐาน** ทั้ง ๑๐ กอง พิจารณาให้เห็นว่า สภาพร่างกายของเรา ที่แท้จริงมันมีความไม่สวยไม่งามอย่างไร คนอื่นมันมีความไม่สวยไม่งามอย่างไร

และให้ใช้ **กายคตานุสติกรรมฐาน** คือให้เห็นสภาพความเป็นจริงของร่างกายนี้ ว่ามันไม่สวยไม่งาม มีแต่ความสกปรกเป็นปกติ ประกอบไปด้วยอวัยวะภายนอก ภายใน ใหญ่ น้อย หึ่งปอง ไม่ดูแล ไม่รักษา ไม่ขัดสี ฉวีวรรณมัน แคว้นสองวัน กลิ่นมันก็เหม็นจนทนไม่ได้

โทสะจริต ท่านให้ใช้ **พรหมวิหารทั้ง ๔ ข้อ** คือให้มีความรักเขา

เสมอตัวเรา **ความสงสาร** อยากให้เขาพ้นทุกข์ **ความยินดี** เมื่อเขาได้ดี มีสุข และเมื่อไม่สามารถที่จะทำอะไร ตามกำลังความสามารถได้แล้ว ก็ให้ **ปล่อยวาง**

หรือใช้ **วรัทธกสิณทั้ง ๕** คือ **เพ็งสีแดง สีเหลือง สีเขียว สีขาว** เป็นปกติ เพื่อที่จะรักษาอารมณ์ทรงตัว ต่อต้านอารมณ์ของโทสะได้ **วิตกจริตกับโมหะจริต** ท่านให้ใช้ **อาณานปานสติกรรมฐาน** คือดูลมหายใจเข้าออกอย่างเดียว เพราะว่าสองจริตนี้ ถ้าให้ทำอย่างอื่น กำลังใจของท่าน จะก้าวไม่ถึงจุดนั้น เรายังก็มาพิจารณาดูว่า ตัวเราเหมาะกับจริตไหน สมควรแก่กรรมฐานกองไหน

เพราะว่าจริตทั้งหมดนี้ มันมีครบถ้วน ขึ้นอยู่กับว่า อันไหนที่มันเด่นออกมา เมื่อพิจารณาเห็นแล้ว ถ้ามี **กรรมฐานหลายกอง** ที่เหมาะกับ **จริตของเรา ให้เลือกกองที่เราชอบใจที่สุด รักมากที่สุด** แล้วก็ตั้งหน้าตั้งตาทำกองนั้นไป มันก็จะได้ผล

จากการที่เรากล่าวเอาไว้ข้างต้นว่า ส่วนใหญ่แล้ว พวกเราจะอยู่ในลักษณะ **ทำทำทั้งที ไม่สม่าเสมอ** เปรียบเหมือนกับ การขุดบ่อเพื่อหาน้ำ พอขุดลงไปได้สักสองวาสามวา ยังไม่ถึงน้ำเสียที คนอื่นบอกตรงโน้นดี ก็เปลี่ยนที่ไปขุดตรงโน้น

ขุดลงไปได้สักวาสองวา คนอื่นบอกว่าตรงโน้นดี ก็เปลี่ยนที่ไปอีก การที่เราขาดความจริงจังสม่ำเสมอ ในทำกรรมฐาน ทำให้มันไม่เกิดผล ดังนั้น เมื่อมันไม่เกิดผล หรือว่าเกิดผลน้อย **เหมือนกับขุดบ่อแล้วไม่ได้น้ำเสียที** เราอาจจะท้อ แล้วก็เลิกขุด

เพราะฉะนั้น เมื่อท่านทรงอารมณ์กรรมฐานได้แล้ว ทรงตัวแล้ว ให้

พยายามระดับประคองอารมณ์นั้น ให้อยู่กับเราให้หนักที่สุด ให้อายุที่สุด เพื่อความเคยชินของกำลังใจ

มันจะได้ยอมรับอารมณ์นั้นๆ ต่อไปมันก็จะทรงอารมณ์นั้น ได้ยาวนาน ยิ่งกว่าเดิม และถ้ามีความคล่องตัวจริงๆ ก็จะทรงได้ตลอดเวลาที่ต้องการ การปฏิบัติกรรมฐานของเรา นั้น มีสิ่งที่มาขวาง ก็คือมารทั้งหลาย เขามีความฉลาด จะทำให้เราเกิดอารมณ์กระทบ ไม่พอตา ไม่พอใจก็ดี ชอบออกชอบใจก็ดี แล้วเราก็จะพลาดไปจากจุดที่เราปรารถนา ที่เราต้องการ

ให้สังเกตว่า เมื่อเราปฏิบัติไปถึงจุดหนึ่ง รู้สึกว่ามันดีเหลือเกิน ทาน ศีล กวาณาของเรา มีความก้าวหน้ามาก มีความคล่องตัวมาก แล้วอยู่ มันก็พังไปเลย ๆ

ถ้าเราสังเกตตรงจุดนี้ หมั่นจับตรงจุดนี้บ่อย ๆ จะเห็นได้ว่า ทักษะ ที่เราปฏิบัติแล้ว ความดีเริ่มทรงตัวอยู่ ๆ มันก็จะพังไปทุกที มันจะเอา โลภะ โทสะ โมหะ เข้ามาอยู่ในใจแทน ก่อนกรรมฐานนั้น ๆ นั่นคือฝีมือของ มาร คือผู้ขวาง

ขอให้ทุกท่านทราบไว้ว่า ขณะที่กำลังใจท่านพุ่งขานที่สุด ความจริงแล้วเป็นเวลาที่ท่านใกล้ความดีที่สุด มารเขารู้ว่าเราจะพ้น จากมือเขาแล้ว เขาก็พยายามที่จะดึงเรา ให้เบี่ยงไปจากจุดที่เรามุ่งไป

มันเหมือนกับเรายืนอยู่หน้าประตูแล้ว แค่อ้อมมือไปเปิดประตู เราก็จะก้าวพ้นไปแล้ว แต่ว่าทุกครั้ง เขาสามารถหลอกให้เราสนใจ สิ่งอื่นได้ แล้วก็เลี้ยวตามเขาไป จนกระทั่งพอตัวขึ้นมา เอ๊ะ..ก่อนหน้า นี่ทำไมเราทำแล้วรู้สึกดีเหลือเกิน? ทำไมตอนนี้กำลังใจมันถึงแย่นขนาดนี้?

ทำไมมันถึงแย่นขนาดนี้?

ถ้าท่านรู้จักตรอง โดยการคิดย้อนกลับ ไป ให้อำนาจตัวเองตอนนั้น คิดอย่างไร? พุทอย่างไร? ทำอย่างไร? อยู่ในสิ่งแวดล้อมแบบไหน? กำลังใจเราถึงได้ดี ถึงได้ทรงตัว ก็ให้คิดแบบนั้น พุคแบบนั้น ทำแบบนั้น สร้างสิ่งแวดล้อมแบบนั้นขึ้นมา

เราก็จะก้าวไปสู่จุดที่เคยทำได้ อีก แล้วคราวนี้ ให้ใช้สติระมัดระวัง ควบคุมเอาไว้ อย่าให้ปล่อยตามกำลังของมาร ที่มาหลอกลวงและดึงเรา ไปอีก ถ้ารู้จักพิจารณา ในลักษณะนี้บ่อย ๆ เราก็จะเริ่มชนะเขาได้บ้าง หลังจากนั้นก็จะชนะมากขึ้น มาอยู่ในลักษณะก้ำกึ่งกัน ตอนนี้จะ เป็นตอนที่สนุกที่สุดของการปฏิบัติ คือมันจะช่วงชิงไหวชิงพริบกันว่า ใครจะแพ้ใครจะเป็นของเราหรือของเขา

ถ้ามาถึงตรงจุดนี้ ไม่ว่าจะเป็นการดูหนัง ดูละคร จะสิ่งใดก็ตาม ไม่มีความน่าสนใจไปกว่าการดูใจตัวเอง การสร้างกำลังใจตัวเอง ต่อสู้ กับกิเลส ถ้าเรายังใช้สติ ใช้ปัญญา ควบคุมมันให้มากขึ้น หมั่นพิจารณา สร้างกำลังของตนให้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น เราก็จะชนะมากกว่าแพ้ แล้วในที่สุด ก็จะก้าวไปสู่จุดที่ไม่แพ้อีก

สิ่งต่างๆ รอบข้าง มันล่อลวงเราอยู่ตลอดเวลา เรื่องของราคา มัน เห็นรูปสวย มันก็พลอยยินดีด้วย ไปคลุกคลีตีโมง ไปฟังขานอยู่ตรงจุดนั้น กำลังใจเราก็เสีย

มันได้ยินเสียงเพราะ มันก็พลอยยินดีด้วย มันก็ใฝ่ฝันที่อยาก จะฟัง พยายามที่จะเสาะหามา หรือไปอยู่ใกล้สิ่งนั้น ก็เสียผลการปฏิบัติ มันได้กลิ่นหอม มันก็พลอยยินดีด้วย มันได้รสอร่อย มันก็

พลอยยินดีด้วย มันได้สัมผัสที่นุ่มนวลของใจ มันก็พลอยยินดีด้วย

ทำให้เราไปหลง ไปยึด ไปติดอยู่ตรงจุดนั้น สิ่งที่เราปฏิบัติมา ตั้งแต่ต้น มันก็พังไป หรือว่าเราเห็น เราได้ยิน เราได้กลิ่น เราได้รส เราสัมผัส ไม่ชอบใจสักอย่างเดียว โทษมันก็เกิด ในเมื่อความชั่วมันเกิด ความดี ก็อยู่ไม่ได้ เพราะว่าความชั่ว มันมาอาศัยอยู่แทนเสียแล้ว เราก็เสียผลการปฏิบัติเช่นกัน

ดังนั้นการปฏิบัติกรรมฐาน นอกจากจะทำอย่างสม่ำเสมอ จริงจัง แล้ว ยังต้องมีสติสัมปชัญญะ ยังต้องมีปัญญา ต้องคอยตามดู ตามรู้ ตามระมัดระวัง อย่าให้กิเลสมันเข้ากั๊วเราไปได้

สำหรับวันนี้ เรามาศึกษาเรื่องของสี่สาเหตุกรรมฐาน เราจะ มาดูว่าสี่สิ่งคุณสมบัติอย่างไร ? มีความดีอย่างไร ? ศีลก็คือความเป็นปกติ ปกติของปุถุชนทั่ว ๆ ไป ต้องมีศีลอย่างน้อย ๕ ข้อ เรียกว่ามนุษยธรรม

คือจะต้องเว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักขโมย เว้นจากการละเมิดคนที่มิเจ้าของ เว้นจากการพูดปด เว้นจากการดื่มสุราเมรัย หรือสิ่งของที่ทำให้ไม่มากายขาดสติสัมปชัญญะ

ถ้าเราละเมิดข้อใดข้อหนึ่งก็ตาม อบายภูมิจะรอเราอยู่ข้างหน้า ดายเมื่อไหร่ได้ไปแน่ ๆ ศีลเป็นเครื่องกันเราจากอบายภูมิ กันไม่ให้เรา เป็นสัตว์นรก ไม่ให้เป็นเปรต ไม่ให้เป็นสุรกาย ไม่ให้เป็นสัตว์เดรัจฉาน

นี่คือทุนของศีลขั้นต้น รักษาปฏิบัติไม่ให้ตกไปสู่ทางที่ชั่ว ถ้าเราตกลงไปในทางที่ชั่ว คือลงสู่อบายภูมิแล้ว เมื่อสิ้นกรรมอันนั้น มาเกิดเป็นคน เศษกรรมอันนั้นก็ยังมีมาทำอันตรายเราได้อีก

ถ้าเคยฆ่าคนฆ่าสัตว์ไว้เป็นปกติ ก็อายุสั้นพินิตาย หรือ

ถ้าหากว่ายังดำรงชีวิตอยู่ ก็จะมีแต่ความเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่เสมอ ต้อง ทนทุกข์ทรมานกับอาการต่าง ๆ ที่มันเกิดขึ้นกับตน เพราะเศษกรรมมัน เฝ้ามาม

ถ้าหากว่าเคยลักขโมยเขาเอาไว้ เกิดมาทรัพย์สิ้นจะเสียหาย จะโดนไฟไหม้บ้าง โดนทำลายด้วยลมด้วยน้ำบ้าง เกิดแผ่นดินไหวบ้าง ทรัพย์สมบัติทั้งหมด จะสลายตัวไป ทวงตัวอยู่ไม่ได้ เพราะเศษกรรมมัน เกิดขึ้น มันตามมาสนอง

ถ้าหากว่าเคยละเมิดลูกเขาเมียใคร คนที่เขาเป็นคนรักมีคน เขาหวง เกิดมาชาติใหม่ เศษกรรมก็จะทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ บังคับ บัญชาคนอื่นไม่ได้ เป็นคนไม่มีอำนาจ ไม่มีใครเชื่อฟัง

ถ้าหากคนอื่นเป็นปกติ เกิดเป็นมนุษย์ เศษกรรมก็จะทำให้เรา ไม่มีโอกาสจะได้ฟังความเป็นจริง พูดอะไรคนก็ไม่เชื่อ ถ้าเราไม่ต้องการ ให้เศษกรรมข้อนี้ สร้างความลำบากให้กับเรา เราก็อย่าพูดปด

ถ้าเราดื่มสุราเมรัย หรือว่าเครื่องดองของเมาอะไร ที่ทำให้ขาดสติ สัมปชัญญะ ทำแต่เมื่อย เกิดเป็นมนุษย์ เศษกรรมก็จะทำให้มีโรคปวดศีรษะ เป็นปกติ ถ้าหากว่าปานกลาง ก็จะเป็นโรคประสาท สติสัมปชัญญะ ไม่สมบูรณ์

ถ้าหากว่าทำมากเป็นปกติ ทุกวันๆ เศษกรรมตัวนี้จะทำให้เมื่อเราเกิด มาเป็นมนุษย์ ก็จะอยู่ในลักษณะไม่มีสติสัมปชัญญะ คือ กลายเป็นคนบ้า

ถ้าเราศึกษาศีลได้บริสุทธิ์สมบูรณ์ อบายภูมิทั้งหลาย ไม่สามารถ จะนำเราไปได้ อย่างน้อยเกิดเป็นมนุษย์ ก็มีอวัยวะครบถ้วนสมบูรณ์ มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม เป็นที่พอใจ และเศษกรรมทั้งหลาย ก็

ไม่ปรากฏแก่เรา

นี่คือคุณของศีลขั้นต้น และกำลังของศีล ยังจะส่งผลให้เรา เกิดเป็น เทวดาได้ เกิดเป็นพรหมได้ ไปสู่พระนิพพานได้ ถ้าเรามีศีลเป็นปกติ ดายจากมนุษย์ ก็จะเป็นเทวดาชั้นใดชั้นหนึ่ง

ถ้าหากว่าศีลของเรา ทรงตัวอยู่ตลอดเวลา เรียกว่าทรงศีลเป็น ฌาน เราก็จะเกิดเป็นพรหมตามกำลังของฌานที่เราทรงอยู่ หรือถ้าเราตั้งใจ รักษาศีล เพราะจะไปพระนิพพาน ถ้าจิตไม่ยึดไม่เกาะร่างกายจริง ๆ เราก็จะสามารถเข้าสู่พระนิพพานได้

ดังนั้น ในแต่ละวัน ให้ทุกคนใคร่ครวญศีล ตามสภาพของตน เป็นฆราวาสก็รักษาศีล ๕ เป็นอุบาสกอุบาสิกา ก็ศีล ๘ หรือถ้ารักษากุศลกรรมบถ ๑๐ ได้ก็ยิ่งดี เป็นสามเณรก็ศีล ๑๐ เป็นพระก็ศีล ๒๒๗ ข้อ พร้อมอภิสังขาร

หากว่าเราสร้างสติสัมปชัญญะของเรา ได้สมบูรณ์ เพียงแค่ ชยัคตัว เรารู้แล้วว่าศีลจะขาด จะพร่องหรือไม่ ? ให้เราทบทวนศีล ตามสภาพของตนอยู่ทุกวัน อาจจะประเทว่า ตื่นเช้าขึ้นมาก็เริ่มใคร่ครวญ ทบทวนไปเลย

มีสิกขาบทไหนที่ยังพร่องไม่สมบูรณ์ ให้ตั้งใจว่า ตั้งแต่วันนี้ เป็นต้นไป ศีลทุกสิกขาบทของเราจะสมบูรณ์บริบูรณ์ แล้วตั้งหน้า ตั้งตาวิชาไปในขณะที่สติสัมปชัญญะยังไม่สมบูรณ์การพร่องในศีล ย่อมมีเป็นปกติ แต่ว่าอย่าให้พร่องโดยเจตนาของเรา

เพราะว่าเจตนาอัน เป็นตัวกรรมใหญ่ ที่จะพาเราไปสู่อบายภูมิ หรือไปสู่สุคติ ถ้าเจตนาของเราละเว้น ไม่ละเมิดศีลเป็นปกติ เราก็ไปสู่สุคติ

แน่นอน แต่ถ้าหากว่าเจตนาของเราตั้งใจละเมิด อยาบุญก็เป็นทีไปของเราแน่นอนเช่นกัน

เมื่อเราใคร่ครวญในศีลเป็นปกติแล้ว มั่นใจแล้วว่า วินาทีนี้เป็นต้นไป ศีลทุกข้อของเราจะสมบูรณ์บริบูรณ์ ก็ให้เราจับลมหายใจเข้าออก กวานต่อไปเลย

จะเป็นการจับภาพของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมลมหายใจเข้าออกก็ได้ ใช้คำภาวนาว่า พุทโธ อัมโม สังฆมิก็ได้ แล้วแต่เราถนัด เมื่ออารมณ์ใจของท่านตั้งมั่น ก็แปลว่าท่านทรงฌานใน สีลานุสติกรรมฐาน

ให้ท่านตั้งใจว่า เรารักษาศีลเพราะเคารพในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เรารักษาศีล เพราะเราต้องการไปพระนิพพาน พอกำลังใจทรงตัว ก็ประทับประคองรักษากำลังนั้นเอาไว้

มีใจจดจ่อแน่วแน้อยู่กับภาพของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งใจว่าพระพุทธเจ้าไม่อยู่ที่หนึ่งทีใดเลย นอกจากพระนิพพาน เราเห็นท่านคือเราอยู่กับท่านเราอยู่กับท่านคือเราอยู่กับพระนิพพาน

ตั้งใจว่า อาณิสยสังขยของศีลที่เราตั้งใจพิจารณานี้ ที่เราตั้งใจปฏิบัติ ด้วยการจดเว้นนี้ ขอให้เป็นปัจจัย ส่งผลให้เราเข้าสู่พระนิพพานแห่งเดียว หายใจเข้า ศีลทุกข้อของเราที่สมบูรณ์บริบูรณ์ หายใจออก ศีลของเราที่สมบูรณ์บริบูรณ์

ให้ลมหายใจเข้า ลมหายใจออกของเรา อยู่กับศีล ให้ลมหายใจเข้า ลมหายใจออกของเรา อยู่กับพระ ให้ลมหายใจเข้า ลมหายใจออกของเรา อยู่กับนิพพาน พยายามทรงกำลังใจแบบนี้

รูปที่ 06

หน้า 09-10

กฎโถงห้องธรรมาสถิ

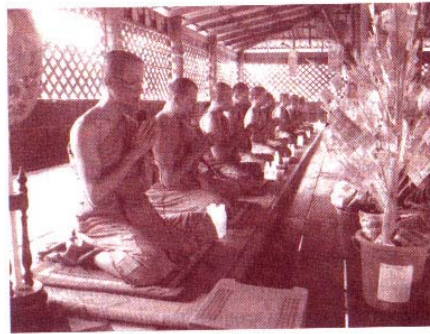
ให้เป็นปกติ จึงจะชื่อว่า ท่านปฏิบัติในศีลानุสติกรรมฐานได้ทรงตัว
การปฏิบัติกรรมฐาน โถงใดโถงหนึ่งก็ตาม ถ้าเราทำได้แล้ว
ก่อนที่จะขึ้นกรรมฐานกองอื่น ให้เราทวนของเก่าเสียก่อน ถ้าเราทำ
ในพุทธานุสติ ก็จับภาพพระพร้อมกับคำภาวนา ให้ทรงตัว แจ่มใส
ถ้าเราปฏิบัติในธัมมานุสติ ก็จับภาพของดอกมะลิแก้ว หรือ
ดอกมะลิทองคำ ที่เราใช้แทนธัมมานุสติกรรมฐาน ให้เป็นปกติ ทรงตัว
แจ่มใส ถ้าปฏิบัติในสังฆานุสติ ก็จับภาพหลวงปู่หลวงพ่ องค์ไต่องค์หนึ่ง
ที่เราเคารพท่าน จนภาพปรากฏชัดเจนแจ่มใส อย่างนี้เป็นต้น
พอกำลังใจทรงตัวเต็มที่แล้ว ค่อยถอยกำลังใจออกมา เริ่มต้น
ปฏิบัติกรรมฐานกองใหม่ เราต้องมีการย้อน ทวนหน้าทวนหลัง
ซักซ้อมเพื่อความคล่องตัว อย่างน้อยอยู่เสมอ เพื่อว่า ถึงวาระถึงเวลา
กำลังใจมีเจือปนในปรากฏขึ้น จะได้ใช้กรรมฐานกองนั้น ๆ ต่อสู้กับมัน
ได้ทันเวลาที่
ดังนั้น เมื่อทำได้แล้ว ของเก่าห้ามทิ้ง ต้องทบทวนไว้
ตลอดเวลา ในขณะเดียวกัน เมื่อกำลังใจทรงตัวแล้ว ก็ทำกองใหม่ต่อไป
หรือถ้าเราไม่มีความจำเป็น ต้องศึกษามันให้ครบถ้วนสมบูรณ์
เราชอบใจกองไหน ให้เรายึดมั่นกองนั้นของเราไป
ให้ทำดั่งนี้ปฏิบัติทุกวันๆ ถือเป็นภาระเป็นหน้าที่ ที่เราจะ
ต้องทรงกรรมฐานกองใดกองหนึ่ง ให้ได้ในแต่ละวัน อย่าให้จิตของเรา
ไปฟุ้งซ่านกับความรัก โลภ โกรธ หลง เพื่อรักษาอารมณ์แจ่มใสของจิต
ให้เป็นปกติ
ถ้าทำได้ดั่งนี้ ถึงเวลาเราตาย เราก็ไปสู่สุคติ ถ้าเราไม่ต้องการ

๑๑

กฎโถงห้องธรรมาสถิ

การเกิด ไม่มีความปรารถนาในร่างกายนี้ ไม่มีความปรารถนา
ในโลกนี้ เราก็จะไปสู่พระนิพพานตามความต้องการของตน
ตอนนี้ ขอให้ทุกคน รักษากำลังใจ ให้ทรงตัวอยู่กับอารมณ์ที่เรา
ทำได้ แล้วแบ่งกำลังใจส่วนหนึ่ง ควบคุมร่างกายไว้ตามปกติ เพื่อจะได้
สวดมนต์ทำวัตรของเราต่อไป

พระครูธรรมธะเลิศ สุขุมมปัญญา
วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๗

งานทอดกฐินสามัคคี วัดคฤหิรัญธรรมาราม ๒๒ ต.ค. ๔๗

๑๒

รูปที่ 07

หน้า 11-12

๑๔. มรณานุสติ

มาว่ากันถึงเรื่องการปฏิบัติต่อไป สำหรับตอนเช้า ถือว่ามีความสำคัญที่สุด เพราะถือว่าเราได้พักผ่อนมาทั้งคืนแล้ว สภาพร่างกายของเราหนัก ถ้ามันหิวมาก ๆ เหนื่อยมาก ๆ เจ็บไข้ได้ป่วย ตัวผานสมาบัติ มันจะเกิดขึ้นยาก

ถ้าไม่ใช่คนที่ทำสมาธิสมาบัติ จนคล่องตัวจริง ๆ เมื่ออยู่ในภาวะเหล่านี้ กำลังใจหรือว่ากำลังสมาธิ มันจะถดถอย ไม่ทรงตัว ขณะที่ร่างกายของเราอ่อนเพลีย ถ้าสติสัมปชัญญะของเราดี ก็ยังสามารถทรงสมาธิสมาบัติได้อยู่ได้

แต่ถ้ามันไม่ไหว ต้องการพักผ่อน บางทีสติมันขาดลงไปเอง บางคนจะหลับไม่รู้ตัวเสียด้วยซ้ำ ไม่รู้ว่ามันหลับไปตอนไหน ดังนั้นในตอนค่ำ เราเหนื่อยมาทั้งวันแล้ว ถ้าจะปฏิบัติภาวนาอีก บางทีมันจะง่วง มันจะโงก มันเอาสติได้ยาก

ถึงได้กล่าวว่า การปฏิบัติในตอนเช้านี้สำคัญที่สุด เหมือนกับการทำมาหากิน หาเช้ากินค่ำ เพราะว่ากำลังใจของเราหนัก ถ้าหากว่าสภาพแวดล้อมไม่ดี สภาพร่างกายไม่ดี มันก็ไม่ทรงตัว

คราวนี้ในตอนเช้า เราพักผ่อนมาทั้งคืนแล้ว ซ้ออ้างไม่มี จะกล่าวว่ามันเหนื่อย จะกล่าวว่ามันง่วงไม่ได้ จำเป็นที่จะต้องลุกขึ้นมาทำความดี ความจริงการทำความดีนั้น จะอยู่ในอิริยาบถไหน ก็ได้ผลเสมอกัน

จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน ได้ทั้งนั้น แต่เนื่องจากว่า ถ้าเราไม่ได้รับการฝึกมาจนอารมณ์ใจทรงตัว อิริยาบถนอน ถ้าเคลอเมื่อไหร่ สติมันขาด

มันจะติดหลับเมื่อนั้น ยกเว้นว่าถ้าเราสามารถทำได้ จนกระทั่งหลับและตื่นจิตมีสภาพตื่นเสมอกัน

ถ้าอย่างนั้น เราปฏิบัติอยู่ในอิริยาบถนอน ก็จะมีผลเช่นเดียวกับอิริยาบถอื่นๆ ตอนเช้าก็กล่าวว่ามีผลสำคัญมาก เพราะว่ากำลังใจที่เราทำได้นั้น มันจะเป็นเครื่องอาศัยไปได้ทั้งวัน

แต่ถ้าระดับประคองมันไม่เป็น มันก็อาจจะอาศัยไปได้พักหนึ่ง ดังนั้นในตอนเช้า การปฏิบัติภาวนาของเรา จึงสำคัญมาก สร้างอารมณ์ใจของเราให้สูงที่สุด เท่าที่จะสูงได้ แล้วพยายามประคองประคองรักษามันเอาไว้

พยายามสังเกตกำลังใจตัวเองว่า มันมีนิรฤทธิใจหรือไม่? มันกระทบกับงานรอบข้าง กับคนรอบข้างแล้ว กำลังใจมันตกหรือไม่? บางคนไปได้ครูเดียว กำลังใจก็แยแล้ว แต่ถ้าเราหมั่นฝึกบ่อย ๆ สู้ บ่อย ๆ กำลังใจมันจะเคยชินกับการอยู่กับความดี มันก็จะทรงตัวได้นานขึ้น

ถ้าเรารู้สึกว่ามันไม่ไหวแล้ว สมมุติว่า ตอนเช้า เราตั้งกำลังใจสูงสุด เวลาออกบิณฑบาต เราก็ทรงอารมณ์ภาวนาเป็นปกติ กำลังใจมันดี มันก็จะไปผลอดตอนกำลังฉัน เมื่อฉันอาหาร ถ้าสติมันเคลื่อน กำลังใจมันไม่ทรงตัว ก็จะหลุดตอนนั้น

ถ้าไม่ไปหลุดตอนนั้น ก็จะไปหลุดตอนทำการทำงาน มันผลอสติ สมาธิมันอาจจะขาดช่วงลง ถอยลงมากอยู่แต่อยู่จารสมาธิเท่านั้น ทำให้รัก โลภ โกรธ หลง กินใจเราได้ง่าย ก็ให้หาเวลา เพื่อที่จะภาวนา ให้กำลังใจมันทรงตัวใหม่

ถ้าเราทำการทำงาน คนรอบข้างวุ่นวายอยู่ ให้หาโอกาสเข้า

ห้องน้ำสักหรือน้อยหนึ่ง แต่เข้าลักษณะแบบคนท้องผูก นั่งนานนิดหนึ่ง แต่เป็นการนั่งภาวนา พออารมณ์ใจทรงตัวก็ประทับประคอง รักษามันเอาไว้ แล้วออกมาทำหน้าที่ของเราต่อ

กำลังใจมันก็จะทรงตัวได้เหมือนเดิม แล้วก็คอยระมัดระวัง ประคับประคองมันอยู่เสมอ พอสักป้ายแก๊ง จะรู้สึกว่ามีไหวแล้ว มันหนักเหมือนกับแบกช้างทั้งตัว ก็หาทางทำให้ใหม่ ภาวนาใหม่

การที่เราปฏิบัติภาวนา พยายามอย่าให้คนเห็น เพราะว่าถ้าไม่ได้ไปในทางเดียวกัน คือ กำลังใจไม่ได้ไปในทางเดียวกันทั้งหมด บุคคลแค่อย่อยปากปรามาส โทษหนักจะเกิดกับเขา ถึงได้กล่าวว่าอย่าพยายามให้คนเห็น แอบๆ ทำเอา

พอทำตอนบ่าย กำลังมันก็จะต่อช่วงไปถึงเย็น เมื่อเลิกงานกลับบ้าน กลับที่พักของเรา คราวนี้ร่างกายมันไม่ไหวแล้ว เหนื่อยมาทั้งวัน เพลียมาทั้งวัน ก็ให้ตั้งใจว่า ...

ตอนนี้เรานอนลงแล้ว ร่างกายที่เหยียดยาวออก มันก็เหมือนกับคนตายนั่นเอง มันจะได้ลุกขึ้นมาใหม่ ได้เห็นพระอาทิตย์ขึ้นวันใหม่หรือเปล่านั้น ถ้ามันตายตอนนี้ เราขอไปพระนิพพาน แล้วจับลมหายใจให้หลับไป

ให้พยายามทำอย่างนี้ ถึงกล่าวได้ว่า เป็นการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง เหมือนกับเราอยู่ในสถานที่นี่ เปิดไฟตรงหน้าพระประธาน แสงไฟอาจจะไปได้ไม่ตลอด เราต้องเปิดไฟตรงกลางอีกหนึ่งดวง แสงไฟก็ยังไปได้ไม่ทั่ว ต้องเปิดไฟหน้าอาคารอีกหนึ่งดวง

นี่คือลักษณะของการที่เรา ให้ความพยายามในการปฏิบัติภาวนา

ตอนเช้า ภาวนาให้อารมณ์ใจทรงตัว เหมือนเปิดไฟหน้าพระประธาน พอรู้สึกว่ามีไหว แสงมันจะส่องไม่ถึง ตอนกลางวัน ก็ภาวนาต่ออีกสักครู่หนึ่ง จะตอนเวลาพักเที่ยง หรือเวลาอะไรก็ได้

พอรู้สึกว่า ไฟมันส่องไม่ถึงตอนบ่าย ก็เปิดไฟหน้าอาคาร คือ ภาวนามันอีกสักครู่หนึ่ง อาจจะต้องเวลาภาวนาพักก็ได้ แล้วหลังจากนั้น ตอนค่ำ เราอนลงตั้งใจว่า ถ้ามันตายขอไปพระนิพพาน ภาวนาให้หลับไป ตอนที่หลับ กำลังใจอย่างน้อย ต้องเป็นปฐมฌานอย่างหยาบ ไม่อย่างนั้นมันจะฟังชานอยู่ หลับไม่ได้ แปลว่า คิณหันทั้งคิณหันกว่าจะตื่น เรายอยู่ในฌาน ระดับปฐมฌานหยาบ เป็นอย่างน้อย

กำลังใจของเรา ก็จะทรงอยู่ในด้านดี เมื่อตื่นขึ้นมา รู้สึกตัวเมื่อไร การกิจแรกของเราคือ จับลมหายใจเข้าออก ถ้าจิตทรงเป็นปฐมฌานอย่างหยาบ ตื่นขึ้นมา จะงออยู่พักหนึ่ง แล้วในที่สุดจะคิดได้ว่า เราต้องภาวนา แล้วก็เริ่มจับลมภาวนา

ถ้าเป็นปฐมฌานอย่างกลาง ตื่นขึ้นมารู้สึกตัว มันจะภาวนาต่อทันที ถ้าเป็นปฐมฌานอย่างละเอียด หลับอยู่มันก็รู้ว่าหลับ อะไรเกิดขึ้นในระหว่างที่หลับ จะรู้ทั้งหมด เพียงแต่จะใส่ใจกับมันหรือไม่เท่านั้น

ดังนั้น คำภาวนาก็ดี การพิจารณาที่ดี มันจะต้องเนื่องกันไปตลอดระยะเวลาที่หลับ เมื่อจะตื่น รู้ตัวว่าจะตื่น กำหนดใจว่า เราพร้อมที่จะตื่นแล้ว กำลังใจมันจะคลายตัวออก ความรู้สึกจะกระจายออกไป จนถึงปลายมือปลายเท้า

ต่อเมื่อประสาทร่างกายสมบูรณ์แล้ว มันก็จะบอกว่า เฮลละ... ลุกได้ มันก็จะลุก ลืมตา มันก็จะลืมตา ลุกขึ้น มันก็จะลุกขึ้น ลักษณะของจิตมัน

เร็วมาก แจ่มใสมาก มันจะสั่งการ เหมือนกับร่างกายนี้เป็นหุ่นยนต์
แต่ว่ามันสั่งการเร็ว คนภายนอกจะดูไม่ออก จะเหมือนกับว่า
เราลืมตาแล้วลุกขึ้นเลย แต่เนื่องจากว่า จิตมันละเอียด มันเห็นชัดเจน
ทุกขั้นตอน มันเหมือนกับภาพซีพีแอลๆ เหมือนกับดูโทรทัศน์ เราจะ
สามารถควบคุมร่างกายได้ มีสติอยู่กับทุกอิริยาบถของมัน

ถ้าเราสามารถรักษากำลังใจทรงตัวได้ จิตใจจะสงบ จะเยือกเย็น
สติสมาธิก็จะทรงตัว ระหว่างที่ทำการทำงานต่างๆ งานการจะมี
ประสิทธิภาพมาก เพราะว่าสติมันอยู่เฉพาะหน้า โอกาสที่จะผิดพลาด
ทางการงานมันก็น้อย

เมื่อกำลังใจมันเริ่มตก เริ่มลดลง อันนี้ต้องขยับสังเกต คือ
ความเครียดมันจะเริ่มปรากฏขึ้น บางคนคุยกับเจ้านายหรือ
ผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่รู้ตัวว่าเสียงตัวเองดังขึ้นๆ

ไม่รู้ตัวไว้เลยว้า ถ้าเสียงเราดังเกินระดับปกติเมื่อไร ถ้าไม่ใช่ รัก
โลก โกรธ หลง มาครองใจของเราเต็มๆ แล้ว ก็แปลว่า กำลังสมาธิของ
เรามันถลอกแล้ว ความเหนื่อยความเครียดกับงาน มันเข้ามาแทนที่แล้ว
เมื่อรู้ตัว ให้รีบหาเวลา ที่จะขับไล่สิ่งที่ไม่ดี ให้ออกจากใจเรา เพื่อที่
จะรักษากำลังใจของเราให้ทรงตัว อารมณ์ในใจในตอนเช้า ถ้าหากว่า
มันพุ่งชาน มันจะพาเราพุ่งชานไปทั้งวัน และอาจจะหลายๆ วัน

แต่ถ้าอารมณ์ในใจตอนเช้ามันทรงตัว เกาะความดีได้ ราคะ
โลภะ โทสะ โมหะ มันจะถอยของมันไป เพราะสภาพจิตของเรา
เสวยอารมณ์ได้เพียงอย่างเดียว ถ้าตอนนี้ อารมณ์ของความดี มันอยู่กับเรา
อารมณ์ของความชั่ว มันก็เข้ามาไม่ได้

แต่ถ้าเผลอสติ ให้อารมณ์ของความดีหลุดไป อารมณ์ของความชั่ว
มันเข้ามาแทน ความนี้จะยุ่งแล้ว เพราะว่าพวกเราทุกคน เคยชินกับการ
ทำความชั่วมา นับชาติไม่ถ้วน ในเมื่อมันเคยชิน ถึงวาระ ถึงเวลา
กำลังใจมันจะไหลไปหาความชั่วเอง

ดังนั้น เมื่อรู้ตัว ต้องรีบดึงกำลังใจคืนมา ให้มาอยู่กับลมหายใจ
เข้าออก ให้มาอยู่เฉพาะหน้า อย่าให้มันไหลไปกับ รัก โกรธ หลง ได้
การปฏิบัติ ถ้าเรามีสติควบคุมตัวเอง ลักษณะนี้อยู่ทุกวัน เราจะมี
ความก้าวหน้าขึ้นไปทุกวัน

ขณะที่ก้าวหน้า ก็อย่าไปยึดกับมัน อย่าไปพอง อย่าไปฟูกับมัน
เพราะว่าถ้าเราพองกับมัน ฟูกับมัน ก็แปลว่า เราปล่อยให้กำลังใจของเรา
ถูกรัก โกรธ หลง แครงได้แล้ว แต่ขณะเดียวกัน กำลังใจมันถลอก
ก็อย่าไปฟูพองอยู่กับมัน อย่าไปเสียใจอยู่กับมัน

เรายังไม่สติสัมปชัญญะสมบูรณ์แบบพระอรหันต์ จะให้กำลังใจ
มันทรงตัวมันคงไปที่เดียว มันเป็นไปไม่ได้ ในแต่ละวัน พยายามให้
กำลังใจของเรา เกาะด้านดีมากกว่าด้านชั่ว ๒๔ ชั่วโมงพยายามให้
กำลังใจมันอยู่กับด้านดีให้ได้ ๑๒ ชม. หรือเกิน ๑๒ ชม. ไป ไม่อย่างนั้น
เราจะขาดทุน

สำหรับตอนนี้เราก็คงศึกษากันต่อ ในด้านของกรรมฐานกองต่อไป
วันนี้จะกล่าวถึง มรณานุสติกรรมฐาน คือการนึกถึงความตาย การนึกถึง
ความตาย เป็นเรื่องของคนฉลาด ที่เป็นพุทธบริษัท

สำหรับจิตอื่น ๆ ยังนึกได้ยาก บางทีพอลงถึงความตาย ก็รู้สึก
หดหู่ รู้สึกเศร้าหมอง รู้สึกหวาดกลัวแล้ว ความตายเป็นธรรมดาของ

สัตว์โลกทั้งหมด พระพุทธเจ้าตรัสว่า สัตว์โลกเกิดมาเท่าไร ตายหมดเท่านั้น

คือ ทุกคนเกิดมาแล้ว ต้องตายแน่นอน สัตว์ทุกตัวเกิดมาแล้ว ต้องตายแน่นอน แต่ที่เห็นคนเห็นสัตว์ มีมากขึ้นทุกวัน เพราะว่า การเกิดขึ้นมา มันยังต้องดำรงชีวิตอยู่ระยะหนึ่ง อาจจะไม่กี่ปี หรือว่าหลายสิบปี ดังนั้น คนแก่ยังไม่ทันจะตาย สัตว์แก่ยังไม่ทันจะตาย คนใหม่ สัตว์ใหม่ มันก็เกิดขึ้น เราถึงได้รู้สึกว่า มันมากขึ้นๆ แต่จริงๆ แล้วมันเกิดมาเท่าไร? มันตายหมดเท่านั้น การระลึกถึงความตาย ทำให้เราไม่ประมาท

เป็นการสรุปยอดคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ลงเหลือแต่คำว่า **ไม่ประมาท** คำเดียว คนเรา ถ้ารู้ตัวอยู่ว่าจะตาย ตายแล้วไม่ว่าจะไปสูคติหรือทุกคติ

ถ้าคนนั้นมีความฉลาด ก็จะมีริบขวานขวาย ปฏิบัติเพื่อตนเอง อย่างน้อยๆ ให้พ้นจากอบายภูมิ ไม่ต้องไปเกิดเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน ให้ได้เกิดเป็นเทวดาเป็นพรหมเป็นอย่างน้อย หรือถ้าปฏิบัติต่อ เข้าสู่พระนิพพานได้เลยก็ยิ่งดี

ความตายนั้น มาถึงเราได้ทุกเวลา หายใจเข้า ไม่หายใจออก มันก็ตาย หายใจออก ไม่หายใจเข้าไปใหม่ มันก็ตายแล้ว ความตายอยู่กับเรา ทุกลมหายใจเข้า ทุกลมหายใจออก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสตามพระอานนท์ว่า

“อานนท์..ดูก่อน อานนท์ เธอนึกถึงความตายประมาณ วันละกี่ครั้ง ?” พระอานนท์ (ตอนนั้นเป็นพระโสตถาบันแล้ว) ตอบว่า

“ประมาณ ๗ ครั้ง พระพุทธเจ้าข้า” พระพุทธองค์ทรงตรัสตอบไปว่า

“อานนท์..ดูก่อน อานนท์ นั้นยังห่างไกลนัก **ตถาคต**นึกถึงความตาย ทุกลมหายใจเข้าออก” นั่นคือ บุคคลที่มีสติสัมปชัญญะ สมบูรณ์ รู้ตัวอยู่เสมอว่าจะตาย หายใจเข้า ไม่หายใจออกก็ตาย หายใจออก ไม่หายใจเข้าก็ตายเช่นกัน

ดังนั้น **ทุกลมหายใจเข้า ทุกลมหายใจออก เราอยู่กับความตาย ตลอดเวลา** องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงทรงตรัสว่า พระองค์ท่าน นึกถึงความตาย ทุกลมหายใจเข้าออก

ถ้าเราไม่สามารถจะนึกถึงขนาดนั้นได้ ก็ให้กำหนดใจ นึกไปถึง ในเวลาที่เรามีสตินึกได้ ดูซิว่า คนที่ตายไปแล้วมีไหม ? สัตว์ที่ตายไปแล้วมีไหม ? เอาแค่คนที่เรารู้จัก เอาแค่ญาติมิตรสนิทสนมกับเรา

คนที่แก่กว่าอย่าง พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ตายไปแล้วเท่าไร ? พี่ ป้า น้า อา ตายไปแล้วเท่าไร ? เพื่อนรุ่นเดียวกับเรา ตายไปแล้วเท่าไร ? รุ่นน้อง ๆ ตายไปแล้ว เท่าไร ? เด็กเล็ก ๆ ตายไปแล้วเท่าไร ?

ความตายอยู่กับเราตลอดเวลา ไม่มีหนีมีไม่หนี เครื่องหมายว่าจะมาถึงเวลานั้นเวลานี้ **ทันทีทันใด** ก็อาจจะเข้ามาถึงได้ เด็กเล็ก ๆ ก็ตาย คนหนุ่มคนสาวก็ตาย คนวัยกลางคนก็ตาย คนแก่ก็ตาย

เด็กบางคน ยังอยู่ในท้องแม่ ได้แค่เดือนสองเดือน สภาพร่างกาย ยังพัฒนาเป็นคนได้ไม่สมบูรณ์ ยังมีอวัยวะภายในภายนอกไม่ครบถ้วน ๓๒ ก็ตายแล้ว แหงออกมาตาย บางคนก็ตายในวันที่คลอด บางคนก็อยู่ได้ในระยะหนึ่งก็ตาย

บางคนวิ่งได้ เดินได้เก่งแล้ว ค่อยตาย บางคนเป็นหนุ่มเป็นสาว

รูปที่ 11

หน้า 19-20

แล้ว ต่อยตาย เป็นนัยกลางคนแล้วตาย เป็นคนแก่แล้วตาย ความตาย มาได้ตลอดเวลา ถ้าหากว่าตายแล้วเราเกาะความดีไม่ได้ ตกสู่อบายภูมิ ก็ขึ้นชื่อว่าขาดทุนย่อยยับ

ถ้าเกาะความดีได้บางส่วน ได้เกิดเป็นมนุษย์ก็ยังพอทน เกิดเป็น เทวดาพอได้มีความสุขชั่วคราว แต่ถึงต้องเวียนว่ายเกิดอีก ลงมาพบกับความตายอีก ดังนั้น ถ้าจะให้พ้นการเวียนว่ายตายเกิดได้ มีอยู่ สถานที่เดียวคือพระนิพพาน

พระนิพพานนั้น จะเรียกว่าเกิดก็ไม่ได้ เพราะถ้าเกิดแล้ว ต้องมีตาย เป็นสถานที่ที่บุคคลทำความดีถึงที่สุด หลุดพ้นจากวัฏสงสาร จะไปอยู่ที่สถานที่นั้น บุคคลที่อยู่ในนิพพานคือ พระอรหันต์ทั้งหมด พระปัจเจกพระพุทธเจ้าทั้งหมด พระพุทธเจ้าทั้งหมด

เราเกิดมาในชาติหนึ่งๆ ที่ผ่านมามีชาติไหนที่เราไม่ตายบ้าง? ในแต่ละชาตินั้นๆ เราอาจโชคดี ได้พบพระอรหันต์ ได้ทำบุญกับท่าน บางที่ได้พบหลายๆ องค์ ถือว่าเป็นโชคดีมหาศาล ได้ต่อกำลังบุญ กำลังความดี ของเรามา

ส่งผลให้เราเป็นสัมมาทิฐิ มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง บางชาติเกิดมา ได้พบพระปัจเจกพระพุทธเจ้าเป็นแสนๆ องค์ พระปัจเจกพระพุทธเจ้า จะเกิดในช่วงที่โลกว่างจากพระพุทธเจ้า ว่างจากพระศาสนา บางที่ได้พบท่านเป็นแสนๆ องค์

บางชาติ บางวาระ เราได้พบกระทั่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บางทีก็ได้กราบทำบุญ กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมด้วยพระอรหันต์เจ้าบริวารเป็นแสนๆ องค์ แต่ว่าในชาตินั้นๆ เรา

พ้นความตายไหม ?

มันก็ตายจนได้ ตายแล้วก็เกิด เกิดแล้วก็ตายอยู่เป็นปกติ ต้องพบกับความทุกข์ยาก เจ็บร้อนเป็นปกติจิตประกอบไปด้วยราคะ โสกะ โมหะ เป็นปกติ

แล้วบุคคลที่ประเสริฐสุด อย่างพระอรหันต์เจ้าทุกรูปก็ดี พระปัจเจกพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ก็ดี พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ ก็ดี ก็ไม่อาจจะหนีพ้นจากความตายไปได้ วาระสุดท้าย ทุกๆ พระองค์ก็ ถึงขั้นนี้ เข้าสู่พระนิพพานเช่นเดียวกัน

บุคคลที่เลิศที่สุด ประเสริฐที่สุด ก็ยังไม่สามารถจะพ้นความตายได้ เทวดา พรหม ที่บางศัพท์เรียกว่า อมร (อะมระ แปลว่า **ผู้ไม่ตาย**) ก็ยังคงตายเช่นกัน ถึงวาระหมดบุญ ก็จุติ คือ เคลื่อนจากภพนั้นๆ เพื่อไปกำเนิด ในภพอื่นได้

การจุติหรือเคลื่อนไป ก็คือความตายนั่นเอง ในเมื่อผู้ที่ทรง ความดีสูงสุด คือพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้า ทุกรูปทุกนาม ไม่สามารถจะรอดพ้นความตายไปได้

พรหมทั้งหลาย เทวดาทั้งหลาย ไม่สามารถจะรอดพ้น ความตายไปได้ แล้วตัวเรามันจะพ้นความตายไปได้อย่างไร ? ในเมื่อเรามีความตาย อยู่ทุกลมหายใจเข้า ทุกลมหายใจออก เรา ไม่ทราบว่ามันจะตายเมื่อไร

เราต้องเร่งชวนช่วย ปฏิบัติความดีให้มากที่สุด สังสมเสียบยง ไว้ให้มากที่สุด เพื่อการเดินทาง อันยาวไกลในเบื้องหน้า ถ้ายังมีการ เดินทางอยู่ เราจะให้มีเสบียงอาหาร ที่พร้อมบริบูรณ์ ไม่ต้องยกลำบาก

กฎเกณฑ์ต่างธรรมมาสนี

กับการเดินทางมากนัก

แต่ถ้าเราตายแล้ว สามารถหลุดพ้นเข้านิพพานได้ นั่นเป็นสิ่งที่วิเศษที่สุด ดีที่สุด แต่เราก็ประมาทไม่ได้ ดังนั้น ต่อให้เราว่า ถ้าตายแล้วเราจะเข้าพระนิพพานแน่ ๆ เราก็ยังคงต้องสร้างสมความดี ละเว้นความชั่ว ให้เป็นปกติ

ทุก ๆ ขณะจิต ให้มีพระพุทธเจ้า ให้มีพระธรรม ให้มีพระสงฆ์ อยู่ในใจ ทุก ๆ ขณะจิต ให้มีพระนิพพานอยู่ในใจ รู้ตัวอยู่เสมอว่า มันจะต้องตาย ถ้าตายแล้วเราขอไปพระนิพพานแห่งเดียว

เมื่อพิจารณาถึงนี้แล้ว จนกระทั่งอารมณ์ใจทรงตัว ก็ให้จับการภาวนาต่อไป อารมณ์ใจของเราให้อยู่กับลมหายใจเข้า ลมหายใจออก อยู่กับความรู้สึกทั้งมวล ที่ไหลตามลมหายใจเข้า ลมหายใจออก

ระลึกอยู่เสมอว่าเราต้องตาย ถ้าตายเราขอไปพระนิพพานเท่านั้น ในแต่ละวัน ให้รักษาอารมณ์ใจ ในลักษณะนี้ให้มากที่สุด ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถไหนก็ตาม ให้ระลึกอยู่เสมอว่า เราต้องตาย ตายอย่างแน่นอน

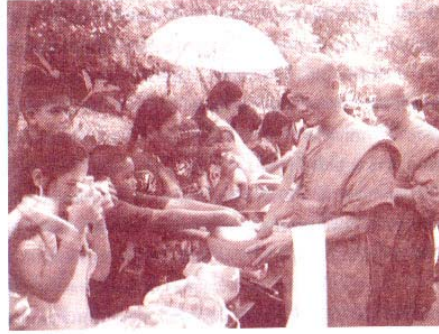
ถ้าตายแล้ว เราขอไปพระนิพพาน ถ้าตายแล้ว ขอไปอยู่กับพระพุทธเจ้า ถ้าตายแล้ว ขอไปอยู่กับหลวงปู่ หลวงพ่อของเรา ถ้าสามารถทำอย่างนี้ได้ ก็ชื่อว่าท่านทรงมรรณานุสติกรรมฐานได้ อย่างที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องการ

ไม่ว่าจะประกอบกิจการงานใดๆ ก็ตาม ให้มีสติระลึกอยู่เสมอว่า เราต้องตาย ถ้าจะตาย ก็ขอตายภายใต้การทำความคิด ทำตามที่องค์สมเด็จพระชินสีห์บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนไว้ ทำให้ได้มากที่สุด ให้ดีที่สุด เมื่อถึงวาระถึงเวลา จะได้จากไปอย่างสง่างามที่สุด

กฎเกณฑ์ต่างธรรมมาสนี

สำหรับตอนนี้ ให้ทุกคนประดับประดาอารมณ์ใจไว้ พอเราเปลี่ยนอิริยาบถ อย่าให้จิตเคลื่อนตามไป ให้กำลังส่วนหนึ่งเกาะความดี เกาะพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เกาะพระนิพพานเอาไว้ ตามปกติของเรา

พระครูธรรมธรเล็ก สุขุมมปัญญา
วันศุกร์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๗

งานตักบาตรเทโว วัดท่าขนุน ๘ ตุลาคม ๒๕๔๗

๑๕. กายคตานุสติ

สำหรับวันนี้ในเมืองต้นขอกกล่าวถึง ความมีสติสัมปชัญญะของเรา สติ คือความระลึกนึกได้ สัมปชัญญะ คือ ความรู้ตัว

เราบวชเข้ามา เป็นพระภิกษุ ในพระพุทธศาสนา เรามีความรู้ตัว บ้างหรือไม่ ว่า ตอนนี้เป็นปุชฌัญญุบุคคลแล้ว เป็นบุคคลที่ชาวบ้าน เขากราบไหว้ เขาให้การเคารพบูชา เขาให้การเลื่อมใสเป็นปกติ

ถ้าหากว่าเรามีสติระลึกได้ ก็นับว่าเข้าถึง แต่ถ้าเราไม่มีสติระลึก ได้ตรงนี้ เราจะขาดทุนมาก เพราะว่า ถ้าเราระลึกได้เรื่อยๆ ว่าเป็น ปุชฌัญญุบุคคล มันจะประกอบไปด้วยตัวมานะ ถือตัวถือตนอีกต่างหาก

เราต้องนึกไปถึง ท้องคัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บัญญัติศัพท์ ขึ้นมาเรียกพวกเรา ท่านใช้คำว่าภิกษุ คือ ผู้ขอ หรือ ผู้เห็นภัยใน วัฏสงสาร การเป็นผู้ขอ เพราะว่า เรามีปกติบิณฑบาตเลี้ยงชีพ ท่านใช้คำ ว่าสัมมาอาชีวะ อาชีพที่ถูกต้อง

พระของเรามีงานประจำ เกี่ยวกับการเลี้ยงชีพ เพียงอย่างเดียว คือ ขอเขากิน เราเป็นขอทาน งานอื่นไม่ใช่งานของพระ ไม่ว่าจะ เป็นวิธีการหาเงินหาทอง แบบไหนก็ตาม ไม่ใช่งานของพระทั้งหมด

งานประจำมีอย่างเดียวคือ เข้าขึ้นม้ออกบิณฑบาต ถ้าเราไม่มี ความระลึกได้ตรงนี้ เราอาจจะไปในลักษณะ ทำตัวเป็นเจ้านายเขา ไปให้โยมเขาสงเคราะห์ เหมือนกับว่าเป็นหน้าที่โยมที่จะต้องเลี้ยงเรา

ถ้าเป็นดังนี้ เราจะขาดทุนมาก เพราะว่าโบราณท่านใช้คำว่า โปรดสัตว์ คือ เราต้องรักษากาย วาจา ใจของเราให้ดีที่สุด ให้สะอาด

บริสุทธิ์ที่สุด เท่าที่จะทำได้ เมื่อถึงวาระ ถึงเวลาแล้ว การที่ญาติโยม เขาสงเคราะห์เรา เราจะได้อานิสงส์สูงสุดเท่าที่เขาจะพึงได้

การทำบุญของญาติโยมส่วนใหญ่ คือ หวังผลเพื่อความสุขสบาย ในเบื้องหน้า ถ้าหากว่าศีล สมาธิ ปัญญาของเราดี มีความแจ่มใส มีความผ่องใส บริสุทธิ์เป็นปกติ ญาติโยมที่ทำบุญ ท่านก็จะได้บุญใหญ่ สมกับความตั้งใจของเขา

สมกับที่โบราณท่านบัญญัติ ใช้คำว่าโปรดสัตว์ แต่ถ้ากำลังใจ ของเราไม่ดี ศีล สมาธิ ปัญญาของเราบกพร่อง เรากออกไปในแต่ละวัน มันจะไม่ใช้การโปรดสัตว์ มันเป็นการไปให้สัตว์เขาโปรด โทษใหญ่ก็ จะเกิดขึ้นกับเรา

ทุกวันนี้ตัวเราชวนชวยหาความดีใส่ตัว แล้วในตอนเช้าๆ ญาติ โยมก็จะมาเอาความดีไปจากเรา ถ้าเราไม่สามารถรักษาความดีให้ ตรงตัวได้ มีความดีเพียงเล็กน้อย ญาติโยมจำนวนมากด้วยกัน ต่างคน ต่างเอาไป ต่างคนต่างคว้าไป เราก็จะไม่มีอะไรเหลือ

ไม่เหลือยังไม่ว่า อาจจะขาดทุน ติดลบอีกต่างหาก ดังนั้นจึงเป็น หน้าที่ของเรา ที่จะต้องทรงสติสัมปชัญญะ ให้สมบูรณ์อยู่เสมอ เหลือบเห็น ผ้าเหลืองเมื่อไร ให้รู้ตัวว่า ตอนนี้เป็นพระแล้ว คล้ายศิระไม่มีผม หรือผมสั้น เราต้องรู้ตัวว่า เราเป็นพระแล้ว

ท่านว่า บรรพชิตพึงพิจารณาเนือง ๆ ว่า เรามีเพศต่างจาก คนุหัสถ์แล้ว กริยาอาการใด ๆ ที่เป็นของสมณะ เราต้องทำกริยา อาการนั้น ๆ คือ ต้องมีความสำรวมในตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นปกติ ในขณะที่บิณฑบาต ต้องมีสติระมัดระวังอยู่เสมอ กำลังใจ

รูปที่ 14
หน้า 25-26

ให้ทรงตัวอยู่กับภาพพระให้เป็นปกติ กำลังใจให้ทรงตัวอยู่กับกร
ภาวนาให้เป็นปกติ เมื่อโยมเขาสงเคราะห์ ก็ใช้เสขียวัดรในกร
บิณฑบาตของเรา คือ สายตาลดต่ำ เหลือบดูอยู่แต่ในบาตร

เมื่อถึงวาระของการเดิน ให้มองไปข้างหน้าแค่ชั่วแอก คือ
ถ้าหากว่าเรายืนบนเกวียน ก็มองไปสุดปลายแอก คือ แค่อ้าวเท่านั้น ถ้า
ในปัจจุบันนี้ก็คือ ทอดสายตาล่างมองไปข้างหน้า ระยะประมาณ
สองเมตร

ไม่ใช่สอดสายสายตาไปทั่ว ขาดการสำรวจระวัง ญาติโยมที่เป็น
ผู้หญิงเขาใส่บาตร แทนที่ใจของเราจะอยู่กับพระ แทนที่ใจของเราจะนึก
อวยพรให้เขา ว่าขอให้เขาทั้งหลายมีความสุข มีความปรารถนาที่สมหวัง
ทุกประการ

เราก็จะไปยินดียินร้ายกับเขานึก เห็นโยมผู้หญิงแก่หน่อยก็
อ้าว...ทำไมแก่จัง ? เห็นโยมผู้หญิงอ้วนหน่อยก็ อ้าว...ทำไมอ้วนจัง ?
ไม่พอใจ เห็นโยมผู้หญิงหน้าตาดีหน่อย ใจก็ไปคิด เออ...หน้าตาดีนะ น่ารัก
น่าปรารถนา น่าจะเป็นแฟนของเรา

ถ้าในลักษณะนี้ เราจะขาดทุนมาก เพราะว่าราคากับโทสะ จะ
กินใจเราอยู่ตลอดเวลา มันกินลึก มันซึมลึก กว่าเราจะรู้ตัว มันพาเรา
ลงนรกไปนานแล้ว เราไปให้ญาติโยมเขาสงเคราะห์ ได้ข้าว ได้กับ ได้น้ำ
มา เพื่อที่จะเป็นเครื่องอาศัย

คือฉันลงไปแล้ว ให้อึดภาพร่างกายนี้มันคงอยู่ได้ ไม่เกิดอาการ
กระวนกระวายมากนัก เราจะได้ปฏิบัติธรรมของเรา ให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ได้ข้าว
ได้กับ ได้น้ำ ได้ขนมแล้ว ยังคิดจะไปเอาตัวของเขานึก มันก็เกินไป

เพราะฉะนั้น ต้องมีความสำรวจระวังให้เป็นปกติ ตลอดระยะเวลาทาง
ควรจะทำอย่างไร ควรจะปฏิบัติอย่างไร เราไม่รู้ ถ้ากำลังใจของเรา
ทรงตัวอยู่ในด้านดี สามารถรักษาความแจ่มใสของจิต ไม่ให้กิเลส
มันเข้ามาแทรกได้ ญาติโยมที่ทำบุญกับเราก็จะมีบุญมาก

ในแต่ละวัน เราฉันข้าวที่ญาติโยมเขาเลี้ยง ใช้สอยปัจจัย ๔ ที่
ญาติโยมเขาสงเคราะห์ เท่ากับว่า ชีวิตนี้ไม่ใช่ของเรา มันกลายเป็น
ของโยมไปแล้ว ในเมื่อชีวิตของเราเป็นของโยมเขาไปแล้ว จะเรียกว่า
ว่า เป็นทาของเขากลับแล้ว

ลักษณะของทาสหรือว่าลูกจ้าง หรือคนที่เขาเลี้ยง คนที่เขาสงเคราะห์
ก็ต้องทำตัวให้ดีที่สุด เพื่อให้นายทาส หรือว่านายจ้าง หรือบุคคลผู้ให้การ
สงเคราะห์ เขาจะได้เมตตาสงเคราะห์เราไปเรื่อย

ไม่ใช่ว่าออกไปในลักษณะที่กำลังใจมันใช้ไม่ได้ เราเป็นพระ เป็น
ปุชณียบุคคล กำลังใจอย่างน้อยๆ ก็ต้องเป็นเทวดา เป็นพรหม
หรือกำลังใจเป็นพระได้ยิ่งดี

ไม่ใช่กำลังใจของเรา เป็นสัตว์นรก เป็นเปรต เป็นอสุรกาย
เป็นสัตว์เดรัจฉาน แล้วไปให้มนุษย์เขาสงเคราะห์

ถ้าลักษณะนั้น เขาสงเคราะห์เรา อานิสงส์เขาก็มีน้อย ขาดทุน เราก็
จะไม่ชนะเหนือบัญญัติดี ตามที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งความ
ปรารถนาไว้

เราเป็นพระภิกษุสงฆ์ หน้าทีของเราคือ อันดับแรก ชำระจิตใจ
ของเราให้สงบใส ให้มีกิเลสอยู่ในใจให้น้อยที่สุด ถึงหมดไปได้เลยยิ่งดี
อันดับที่สองก็คือ สงเคราะห์ญาติโยมเขา ตามกำลังตามความ

สามารถของตน

ไม่ว่าจะเป็นการสงเคราะห์ ในลักษณะให้นามบุญก็ดี สงเคราะห์ ในการ สอนญาติโยมให้รู้ธรรมก็ดี การสงเคราะห์ข้อหลังนี้ จัดเป็นการ เผยแผ่พระศาสนา ให้กว้างไกลออกไปด้วย

ถ้าเรายังทำไม่ได้ เรายังปฏิบัติไม่ได้ เราจะเอาอะไรไปสอน ญาติโยมเขา สอนตัวเองยังไม่สำเร็จ สอนคนอื่นมันจะสำเร็จ ได้อย่างไร? トラบใดที่เราทำได้ยังไม่จริง トラบนั้นสิ่งที่เราพูด ก็ไม่แน่ว่าจะถูกต้อง สิ่งที่เราสอน ก็ไม่แน่ว่า จะเป็นไปตามพระสัทธรรม ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ปัจจุบันนี้ นักบวชต่าง ๆ ตลอดจนกระทั่งฆราวาส ทำให้ พระธรรมคำสั่งสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตกต่ำ เหลือเกิน แต่ละคนอ้างสิทธิ อ้างเสรีภาพ ในการที่จะวิเคราะห วิจัย วิจารณ คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

มันเป็นการใช้การวิเคราะห วิจารณ วิจัย ด้วยโลกีย์ปัญญา ในลักษณะของปริยัติ คือศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลเท่านั้น ไม่ใช้การปฏิบัติ จนตีราคาคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตกต่ำลงไปทุกวัน ไรต่ำลงไปทุกวัน

หน้าที่ของเราคือ ต้องทำให้ได้ เมื่อถึงวาระ ถึงเวลา เราจะได้ ยืนยันกับเขา เราจะได้มีหลักฐานบอกเขาว่า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่แท้จริงเป็นอย่างนี้

ถ้าเราทำอย่างนี้ได้ เราถึงจะเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส คือเป็น ลูกที่พระพุทธเจ้าท่านรักมาก แต่ถ้าเราทำไม่ได้ สักแต่ว่าอาศัยผ้าเหลือง

ให้โยมเขาสงเคราะห์ไปวันหนึ่งวันหนึ่ง สักแต่ว่าอาศัยพระศาสนา เป็นที่อาศัย เป็นที่อยู่กินไปวันหนึ่งวันหนึ่ง

เราตายเมื่อไร เรามีหวังลงเว็จมหนานกร อบายภูมิเป็ตรอเรา อยู่ ดังนั้น ในแต่ละวัน เราต้องทบทวนศีลของเรา ให้บริสุทธิ์ เราต้อง รักษาสมากิของเรา ให้ตั้งมั่นทรงตัว เราต้องมีปัญญา รู้แจ้งเห็นจริง สภาพร่างกายนี้ และสภาพของโลกนี้

จงถนอมความยินดี อยากได้ใคร่มี ในร่างกายนี้ ในโลกนี้เสีย เพื่อจะได้หลุดพ้น ไปพระนิพพานให้ได้ เพื่อที่เราจะได้เป็นบุคคล ที่ ญาติโยมเขาสงเคราะห์แล้ว ได้อานิสงส์มาก

เพื่อที่เราจะได้เผยแผ่ พระธรรมคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมา สัมพุทธเจ้า ให้ขจรขยายออกไป เพื่อที่ญาติโยมทั้งหลายจะได้รู้ว่า นักบวชที่แท้จริง ๆ ยังมีอยู่

แม้มันจะดีถึงที่สุดไม่ได้ ก็ให้มันดีในลักษณะของพระโยคาวจร คือ ผู้ตั้งใจปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น แม้จะไม่ได้เป็นพระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี หรือพระอรหันต์ ขึ้นชื่อว่าพระโยคาวจร ก็ยังไม่ขาดทุนมาก

คราวนี้ การที่เราจะรู้เท่าทันร่างกาย รู้เท่าทันในโลกนี้ เราต้องรู้จัก คิด รู้จักพิจารณา ศึกษาตามคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วนำมาปฏิบัติให้เห็นผล

สำหรับวันนี้ จะกล่าวถึงกายคานาสติกรรมฐาน คือการระลึกรถึง สภาพความเป็นจริงของร่างกายนี้ กายคานาสติกรรมฐาน เป็นกรรมฐานที่ สำคัญมาก ผู้ที่จะเป็นพระอริยเจ้าทุกท่าน ต้องผ่านกรรมฐานของนี้

ถ้าไม่เคยปฏิบัติ ในกายคานาสติกรรมฐาน เราจะเป็นพระอรียเจ้าไม่ได้ กายคานาสติ การตามระลึกถึงกาย คือ ดูให้รู้ ให้เห็น ในสภาพความเป็นจริงของร่างกาย ดูว่าสภาพที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร ?

ร่างกายของเรา มันปกปิดเอาไว้ด้วยหนัง เราดูเมื่อไร ก็ไปติดอยู่ที่หนัง เราจะยินดีกับมัน พอใจกับมัน เราลองนึกถึงสภาพร่างกายของเราที่ดี ของคนอื่นก็ดี ของสัตว์อื่นก็ดี ว่าสภาพความเป็นจริงของมันเป็นอย่างไร

ลองค่อยๆ นึกไปว่า ถ้าเราลอกหนังออกไปชั้นหนึ่ง สภาพข้างในมันมีอะไร พอเราลอกหนังมันออก พวกเลือด น้ำเหลืองก็ไหลโหลมไป ผ่านใต้หนังกำพวด ต่อไปก็เป็นหนังแท้ มีความหนามากกว่าหนังกำพวดเป็นสีขาว

ได้หนังแท้ลงไป เป็นเนื้อเยื่อของร่างกาย ซึ่งประกอบไปด้วยเลือด น้ำเหลือง ลักษณะเป็นมัดกล้ามเนื้อ แทรกเอาไว้ด้วยไขมัน ลักษณะของมัดกล้ามเนื้อจะยาวเรียวยาว ไปตามลักษณะของร่างกายส่วนนั้นๆ

มีชั้นของไขมันแทรกอยู่ มีเส้นเลือดแทรกอยู่ มีเส้นประสาทแทรกอยู่ ถ้าหากว่า ยกเอาเนื้อออกไป เอาเส้นเลือดออกไป เอาเส้นประสาทออกไป มันก็จะไปถึงกระดูก ที่มีเส้นเอ็นรัดอยู่ มีต่ออยู่

ถ้าหากว่า ยกเส้นเอ็นออก กระดูกมันก็หลุดสลายไป ไม่สามารถจะคุมเป็นรูปเป็นร่างอยู่ได้ คราวนี้เรามาดูว่า ตรงกลางของร่างกาย มันประกอบไปด้วยอวัยวะภายในใหญ่ๆน้อยๆ ลักษณะเป็นเครื่องจักรกลทำงานของมันอยู่ตลอดเวลา

มีหัวใจ มีปอด มีตับ มีม้าม มีไต มีถุงน้ำดี มีกระเพาะอาหาร

มีกระเพาะปัสสาวะ มีลำไส้ใหญ่ ลำไส้เล็ก มีหลอดอาหาร มีหลอดลม ถ้าหากว่าในลักษณะนี้ อยู่ๆ เราเดินไปเจอตอกลางคัน มีใครมีรูปร่างลักษณะนี้เดินมา เรามันใจได้เลยว่ามีตอ

แต่ถ้าเจ้าผีนี้อยู่กับเราตลอดเวลา ไม่ว่าผู้หญิง ไม่ว่าผู้ชาย ไม่ว่าสัตว์ทั้งหลาย เจ้าพวกผีนี้มันอยู่ด้วยตลอดเวลา มันหลอกเราอยู่ตลอดเวลา มันเอาหนังมาคลุมเข้าไป ไม่ให้เราเห็นเลือด ไม่ให้เราเห็นเนื้อ ไม่ให้เราเห็นน้ำเหลือง

ไม่ให้เราเห็นอวัยวะภายในที่กำลังเต้นอยู่ กำลังทำงานของมันอยู่ เราก็หลงไปยึด ไปติดอยู่กับมัน ติดอยู่แค่หนัง หนังมันประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ก็ประกอบไปด้วยเส้นขน มีต่อมเหงื่อ มีต่อมไขมัน

ถึงวาระ ถึงเวลา ร่างกายมันก็จะหลังไขมัน ออกมาหล่อเลี้ยงผิว กาย หลังเหงื่อออกมา เพื่อที่จะหล่อร่างกายให้มันเย็น ไม่ให้มันร้อนจนเกินไป ความสกปรกต่าง ๆ นี้ จับอยู่ที่ร่างกายเป็นปกติ

ตั้งแต่ศีรษะจรดไปถึงปลายเท้า ตั้งแต่ปลายเท้าขึ้นไปมาถึงศีรษะ มีแต่ส่วนของความสกปรกทั้งหมด มีแต่ขี้ทั้งหมด ขี้หัว ขี้หู ขี้ตา ขี้โคล ขี้ฟัน กระทั่งขี้เล็บ มากมายเต็มไปหมด

ไม่อาบน้ำสักวันหนึ่ง ตัวเราเองก็จะทนไม่ได้แล้ว อย่าว่าแต่คนอื่นเลย สภาพร่างกายของเรา ไม่ว่าจะหญิงหรือชายก็มีสภาพดังนี้ ถ้าไม่อาบน้ำสักสองวันสามวัน ก็เหม็นจนทนไม่ได้

ส่วนใหญ่ที่เราเห็น ที่เราพบคือ เขาทำการขัดสัณนิเวศกรรมมาดีแล้ว เราก็คิดว่าสะอาด เขาเอาผ้าอบ น้ำหอม มากลบกลิ่นเหม็นของร่างกาย เขาก็ไปชอบกลิ่นนั้น เอาเสื้อผ้ามาปิดมาบังในร่างกาย เขาก็ไป

ขอความช่วยเหลือของเสื้อผ้าหนัง

ถ้าเราลองเอาเสื้อผ้าออก เอาหนังออก ถลกไปถึงเนื้อ อวัยวะภายใน มันจะไม่มีอะไรเป็นสาระ เป็นแก่นสาร มีแต่เลือด น้ำเหลือง ไชมัน เนื้อ เส้นเอ็น กระดูก เส้นเลือด เส้นประสาท

สภาพความเป็นจริงของร่างกายมันเป็นอย่างนี้ ตัวเราก็เป็นอย่างนี้ คนอื่นก็เป็นอย่างนี้ ผู้หญิงก็เป็นอย่างนี้ ผู้ชายก็เป็นอย่างนี้ สัตว์ทั้งหลายก็เป็นอย่างนี้ มีแต่ความสกปรกเป็นปกติ

แล้วร่างกายก็ยังมีการเพาะบัสสาวะ ซึ่งบรรจุเต็มไปด้วยน้ำบัสสาวะ มีลำไส้ใหญ่ที่ประกอบไปด้วยกากอาหารคืออุจจาระ ทั้งหมดที่เรากินลงไปดี ๆ แท้ ๆ แต่พอผ่านการย่อยสลายเหลือกากออกมาแล้ว บางทีถ่ายออกมาเหม็นไปสามบ้านแปดบ้าน

เราเองเคยนึกถึงตรงนี้ไหม ? เออ ถ้าเป็นเพศตรงข้าม หน้าตาสวย ๆ หล่อ ๆ แต่เวลาเข้าส้วมที่เหม็นไปสามบ้านแปดบ้าน มันมีอะไรให้น่าใคร่ น่ายึดถือ สภาพความเป็นจริงของมันเห็น ๆ อยู่ แต่ว่าทุกคนก็พยายามปิดบังมัน

สภาพร่างกายของเราเนี่ย มันเหมือนกับตุ่ง ที่บรรจุเอาไว้ด้วยของสกปรก พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า เหมือนกับตุ่งที่บรรจุไปด้วยเมล็ดพันธุ์พืชต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นข้าว เป็นถั่ว เป็นงา ถึงวาระมัดปากตุ่งเอาไว้ ก็เห็นว่าตุ่งมันสวยงาม

แต่พอเปิดตุ่งเทออกมาให้เห็นความจริงว่า ข้างในเป็นข้าว ข้างในเป็นถั่ว ข้างในเป็นงา สิ่งที่ยึดไปถือว่าตุ่งมันสวยก็ไม่มี คราวนี้มีมันก็เป็นเพียงพืช เป็นข้าว เป็นถั่ว เป็นงา แล้วตุ่งที่เราอาศัยมันอยู่นี้ มันไม่ใช่ธัญพืช

มันประกอบไปด้วยเลือด ด้วยเนื้อ ด้วยน้ำเหลือง น้ำหนองต่างๆ ด้วยอุจจาระ ด้วยบัสสาวะ มีแต่ความเหม็นน่า มีแต่ความสกปรกเป็นปกติ ถ้าหากว่าเราเปิดตุ่งได้นี้ออกมา เราก็จะรังเกียจ เพราะทนความโสโครกของมันไม่ได้

ยังไม่ทันจะตายเลย มันก็เฝ้าแล้ว มันก็เหม็นแล้ว ร่างกายที่ประกอบไปด้วยทวารทั้ง ๔ มีแต่ความสกปรก หลังไหลออกมาทุกวัน ถ้าไม่ดูแล ไม่อาบน้ำ ไม่ขัดสัณวีวรรณ ไม่ล้าง ไม่ชำระมัน แม้กระทั่งเราเองก็ทนไม่ได้

สิ่งสกปรกทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นอุจจาระ บัสสาวะ กิตี ชีหัว ชีหู ชีตา ชีฟัน ชีโคล อะไรก็ตาม ถึงเวลาถ้ามันกองอยู่ตรงหน้า เราก็รังเกียจ ทนมันไม่ได้ ทนมันไปเสีย หลีกมันไปเสีย แล้วลองนึกดูว่า ในร่างกายของเรา ก็มีสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ แล้วเรายังจะไปยินดีอยากมีอยากได้ในมันอยู่อีกหรือ ?

ร่างกายของคนอื่น ของสัตว์อื่นก็เป็นอย่างนี้ ไม่ว่าจะหญิงไม่ว่าชาย ก็เป็นอย่างนี้ เรายังจะไปยินดีมันอีกหรือ ? ยังไปอยากได้มันมาประดับประดาเอาไว้หรือ ?

ลักษณะของมัน ก็คือตุ่งที่บรรจุเอาไว้ด้วยชีและเยี่ยว คืออุจจาระ บัสสาวะนั้นเอง แล้วมันก็ซึมออกมาออกตุ่งอยู่ตลอดเวลา **ส่งความเหม็นอยู่ตลอดเวลา** เรายังอยากได้มันอยู่อีกหรือไม? ยังต้องการมันอยู่หรือไม่? เกิดมาเมื่อไร ก็มีแต่ร่างกาย ที่สกปรกโสโครกอย่างนี้ เกิดมาเมื่อไร ก็จะพบคนพบสัตว์ ที่มีแต่ความสกปรกโสโครกอย่างนี้ ถ้าหากว่าเราไม่ต้องการมัน ก็จงเลิกความปรารถนาในมัน

ไม่ว่าจะเป็นร่างกายของตนเอง ร่างกายของคนอื่น ร่างกายของสัตว์อื่น เมื่อไม่ปรารถนาในตัวตนของเรา ไม่ปรารถนาในตัวตนของผู้อื่น ก็ต้องไม่ปรารถนาในการเกิด เพราะว่าการเกิดเมื่อไร เราก็ต้องพบกับมันอย่างนี้เอง

มีแต่ร่างกายที่สภปรกโสโครก หากความดีไม่ได้ อยู่ไปก็มีแต่ความทุกข์ เพราะว่าร่างกายคือรังของโรค มีความทุกข์เป็นปกติ มีความสภปรกเป็นปกติ เป็นสมบัติของโลกนี้ ในเมื่อมันเป็นสมบัติของโลก ถึงวาระถึงเวลาที่ต้องคืนให้กับโลกไป

มันพยายามที่จะหวง ที่จะตั้ง ที่จะเอาคืนอยู่ตลอดเวลา คือมันทรุดโทรมไปตลอดเวลา หมดสภาพลงไปตลอดเวลา นี่คือการไม่เที่ยงของมัน ถ้าเราไปยึดถือมันหมาย หวังจะให้มันดี หวังจะให้มันทรงตัว มันไม่เป็นไปตามนั้น เรามีแต่ความทุกข์

ในเมื่อเราเห็น สภาพความเป็นจริงแล้ว ว่าร่างกายนี้มันไม่เที่ยง มันเป็นทุกข์ ไม่มีอะไรยึดถือมันหมายได้ ทำยสูญสภาพร่างกายที่สภปรกโสโครกนี้ มันก็ตาย ยังพึ่ง ยังนำเบื้อย ผุพังเป็นดินไป

ไม่เหลืออะไรไว้เลย กลายเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ คืนให้กับโลกไป สภาพของเราก็ดี ของเขาก็ดี ของคนหรือสัตว์ก็ตาม เกิดขึ้นในเบื้องต้น เปลี่ยนแปลงไปในท่ามกลาง สลายไปในที่สุดดังนี้ ไม่มีอะไรยึดถือมันหมายได้

เกิดใหม่เมื่อไร ก็เป็นอย่างนี้เมื่อนั้น ดังนั้น ขึ้นชื่อว่าการเกิดใหม่ไม่ควรจะมีสำหรับเราอีก เราก็เอาใจเกาะพระนิพพานเข้าไว้ ตั้งใจว่าเราตายเมื่อไรขอไปพระนิพพานแห่งเดียว

ตายเมื่อไร ขึ้นชื่อว่าการเกิดมา มีร่างกายแบบนี้ จะไม่มีสำหรับเราอีก การเกิดมาในโลก ที่ทุกข์ยากเร่าร้อนนี้ ไม่มีสำหรับเราอีก ตั้งใจว่า ตายแล้วเราขออยู่พระนิพพานแห่งเดียว

เอาใจเกาะพระนิพพานให้มั่นคง ภาวนาให้อารมณ์ทรงตัว ก็ขึ้นชื่อว่าเราปฏิบัติในกายคตานุสติกรรมฐาน ตามที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า สอนเรามา

ถ้าเรารู้แจ้งเห็นจริง สภาพจิตของเรายอมรับว่า ร่างกายนี้ไม่มีอะไรเป็นเรา เป็นของเรา ขึ้นชื่อว่าการเกิด เราไม่พึงปรารถนา ขึ้นชื่อว่าร่างกายนี้ โลกนี้ เราไม่พึงปรารถนา เราก็จะได้อยู่ในพระนิพพานจริง ๆ

ให้รักษาอารมณ์ใจอย่างนี้ไว้ ให้อยู่กับเราให้ได้ ทุกวันทุกเวลา เมื่อถึงวาระ ถึงเวลา เราจะได้ก้าวพ้นความเกิด ไปอย่างที่เราต้องการ เราจะได้อยู่ในพระนิพพานอย่างที่เราต้องการ

พระครูธรรมธรรลักษ์ สุขุมมปัญญา
วันเสาร์ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๗

สนทนากับพระเล็ก สุธมมปญโญ
เดือนตุลาคม ๒๕๕๕
ณ บ้านอนุสาวรีย์

ถาม :

ตอบ : ของหลวงพ่อก่อนมีตั้งแต่ช่วงแรก ๆ แล้ว คือว่ามันมีอยู่ช่วงหนึ่ง พวกลัทธิคอมมิวนิสต์ เขาตั้งใจจะยึดประเทศไทยมานานแล้วแต่เขาทำไม่สำเร็จสักทีหนึ่ง เขาก็มีการวิจัยว่ามันเป็นเพราะอะไร ก็สรุปได้ว่า ประเทศไทยของเราไม่มีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มันเหมือนไม่สามอันติดกันอยู่พอดี ถ้าอย่างนั้นถ้าเขาโค่นอันใดอันหนึ่งได้ อีกสองอันก็จะล้มตามไป ก็ดูว่า จะปล่อยข่าวทำลายพระมหากษัตริย์ ปล่อยข่าวไปทำอะไรๆ ก็ไม่สามารถทำลายได้ เพราะในหลวงท่านทำงานหนักทุ่มเทให้กับชาวบ้านตลอด ถึงเชื่อพระวงศ์บางท่านก็จะทำในลักษณะตะลุมเต่าเข้าทางดินเขา ก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความเคารพของคนที่มีต่อในหลวงได้ เขาก็เลยมาดูอีกทีว่า มันก็มีด้านศาสนาที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เขาก็เลยใช้วิธีว่า ให้คนของเขาปลอมเข้ามาบวช แล้วก็ทำในสิ่งที่ไม่ดีให้ชาวบ้านเขาเห็นจะได้เสื่อมศรัทธา แต่ปรากฏว่ามันยิ่งกลายเป็นตัวเปรียบเทียบที่ชัดเจนว่า ในขณะคนของเขามาทำแล้ว หลวงปู่หลวงพ่อก็ดวงความดีอยู่ก็ยิ่งฉายชัดขึ้นมาเรื่อยๆ ที่ดีจริงๆ มันเป็นอย่างไร ในเมื่อเขาทำลายโดยตรงลักษณะอย่างนี้ได้ เขาก็ใช้วิธีว่า กำหนดบัญญัติรายชื่อขึ้นมาว่า พระที่เป็นที่ยึดถือของชาวบ้านมีใครบ้างที่สำคัญ ๆ ได้มา ๕๒ องค์ มันสิ่งซึ่งทั้งหลายครบ อันนี้หน่วยข่าวกรองของทหารมาส่งข่าวเอง เสร็จแล้วทาง บก.สูงสุดตอนนั้นพลเอกเกรียงศักดิ์ เป็นนายกองอยู่ เขาเลยให้ บก.สูงสุด

จัดทหารมาคอยดูแลหลวงพ่อกับเป็นปกติ ถ้าหากเราสังเกตว่า วัดทำทุ่งสถานที่ ๆ จะพบหลวงพ่อกับได้ ไม่ว่าจะเป็นตีกรับแขก ศาลานาวราช หรือตีกรับแขกใหม่ก็ดี มันจะอยู่ลักษณะปราบเซียน คือว่ามันไม่มีจุดให้ซูมยิงเมื่อใช้ปืนยาวไม่ได้ ต้องใช้ปืนสั้น ก็ต้องเข้าไปใกล้ หลวงพ่อก่อนนั่งอยู่ในศาลูกศิษย์ข้างนอกเป็นร้อยเป็นพัน คุณคิดว่าอิงหลวงพ่อกแล้วจะไปรอดไหมล่ะ? ก็เลยกลายเป็นว่าทางทหารคอยระวังป้องกันอยู่ ขณะเดียวกันหลวงพ่อก็ระวังตัวท่านเองด้วย ท่านไม่ประมาท หลาย ๆ ครั้งท่านจะวิหยาเข้ามา หรือโทรศัพท์เข้ามา บอก เฮ้ย...เล็กเว้ย...เข้ามาแล้ว บอกทหารให้เตรียมตัวด้วย มันมารดสนั้นสนั้นนะ ท่านบอกไว้หมดเลย เราก็คอยสังเกตไป มีจริงๆ มันจะระลึกรู้มันๆ ดิดพิลล์มกรองแสงมามีตึบเลย หลวงพ่อกำลังอยู่ในกฎท่านแท้ ๆ ท่านโทรบอกล่วงหน้าเป็นชั่วโมง

ถาม : เขามาตักยิงหรือคะ ?

ตอบ : เขามาจริง ๆ คราวนี้ของเราได้แต่ระวังอยู่ เพราะว่าวัดของเราคนเข้ามาเป็นปกติ ถ้าอยู่ ๆ ไปเรียกตรวจบางคน ถ้าทหารไปเรียกตรวจนี่คนต่อ ๆ ไปจะไม่กล้าไปวัดนะสิ ก็เลยได้แต่ระวังไว้ว่าพวกนี้มันจะทำอะไรก็ได้แต่ระวังไว้ห่าง ๆ มันเห็นไม่มีโอกาสลง มือมันก็กลับ

ถาม : แล้วมันเคยมีโอกาสไหมคะ ?

ตอบ : มีอยู่เที่ยวหนึ่ง ปกติแล้วหลวงพ่อก่อนจะนั่งรถตู้ไปกรุงเทพ พอไปถึงกลางทาง ท่านเปลี่ยนจากรถตู้เป็นนั่งรถเก๋งแทน แล้วคราวนั้น ป้าน้อยกับป้านนทกา กำลังคุยกันอยู่ แล้วปรากฏว่าต่างคนต่างเปิดหน้าต่างสองข้างพอดี เปรี้ยวเข้ามาเลย กระຈังยังไม่เสียสั๊กบานเลย ผ่านไปพอดีป้าน้อยบอกว่าไม่เคยเจอปืนอะไรแรงอย่างนี้ แต่แรงที่มันแหวก

อากาศผ่านไปมันกระซอกพิลิมกรองแสงหลดเลย น่าจะเป็นพวกไรเฟิล ล่าสัตว์ มันยิงจุดที่หลวงพ่อนั่งเปะเลย แล้วสองคนก็พอดีเปิดพร้อมกัน คนละฝั่ง กระทั่งกระจกยังไม่เสียสักบาน แหม...ทวดาท่านคลใจให้เปิด กระจกพร้อมกันพอดี จริงแล้วคุย ๆ กันไปกันมา เฮ้ย...รื้อนวะ เปิดกระจก ดึกว่าอย่าไปใช้แอร์เลยอย่างนี้ เพราะว่ารตตุนี้ ถ้าเก่า ๆ แล้วแอร์ข้างหลัง มันไม่ค่อยเย็น ตัวหลวงพ่เองไปกรุงเทพนานแล้ว มันมัวแต่ตามรถตู่อยู่

ถาม : พระที่ปฏิบัติดี เหมือนกับว่าเป็นลักษณะที่ว่าสืบทอดเชื้อสายมา มีน้อยองค์มากที่จะเก่งได้ด้วยตัวเอง ต้องมีครูบาอาจารย์ ?

ตอบ : ไม่มีทางหรอกครับ เก่งได้ด้วยตัวเองนี่ไม่เจอเลย อย่างน้อย ๆ ต้องมีกัลยาณมิตรที่เป็นครูบาอาจารย์ อย่างน้อยคุณต้องมีพระพุทธรูปเจ้า เป็นกัลยาณมิตร ค้นคว้าพระไตรปิฎก อย่าง**สุกัทธิะปริพาชก** เป็น**ปัจฉิมสาวก** คือ พระองค์สุดท้ายที่บวชกับพระพุทธเจ้า ได้ฟังเทศน์จากพระโอรุ์ของพระพุทธเจ้า และปฏิบัติตนเป็นพระอรหันต์ก่อนพระพุทธเจ้า ปรีนิพพาน ท่านเข้าไปถึงท่านถามว่า ข้าแต่สมณโคดมผู้เจริญ บรรดา คณาจารย์ทั้งทกนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่ามีบางคนเป็นพระอรหันต์ มีบางคนไม่ใช่ พระอรหันต์ มีบางคนเป็นผู้เข้าถึงธรรม มีบางคนเป็นผู้ไม่ใช่เข้าถึงธรรม พระองค์ท่านมีความเห็นอย่างไร พระพุทธเจ้าท่านบอกว่า ดูก่อน สุกัทธิะ นี่เป็นวาระสุดท้ายของตถาคตแล้ว เธออย่าไปสนใจเรื่องนั้นเลย ฟังธรรมดีกว่า คือไม่ให้ยุ่งเลย สุกัทธิะปริพาชก พอฟังธรรมพระพุทธเจ้า แล้วก็ขอบวช พระอรหันต์บอกว่าพระพุทธเจ้าป่วยจนบ้านนี้แล้ว อย่าเพิ่ง บวชตอนนี้เลย แล้วอีกอย่างการบวชพระในพระพุทธศาสนาต้องถือ **ติดถึยปริวาส** คือการอยู่แบบปฏิบัติอย่างคนอกที่เข้ามาบวช ๓ เดือน

เป็นอย่างน้อย ถ้า ๓ แล้วยังทำไม่ได้ให้อยู่อีก ๓ เดือน ถ้ายังเอาดีไม่ได้ ให้อยู่ ๓ เดือน รวม ๓ ครั้ง ๙ เดือน ยังเอาดีไม่ได้ก็ไม่ต้องบวช บริพาชกก็ กราบทูลพระพุทธเจ้าว่า ท่านขออยู่ปริวาส ๕ ปี แต่ว่าขอบวชให้เขาก่อน พระพุทธเจ้าก็เลยบอกพระอรหันต์ บอกว่าเมื่อกำลังใจเขาขนาดนี้ก็บวช ให้เขาเลย ตกลงก็ขุดดินตรงนั้นแหละ ขุดดีเสร็จท่านก็เดินจงกรมไป กลายเป็นพระอรหันต์ทันพระพุทธเจ้าก่อนปรีนิพพานทีเดียวเอง เขาบอกว่าบุพกรรมที่ทำให้ท่านเป็นปัจฉิมสาวก คือทันพระพุทธเจ้าเป็นคนสุดท้ายจริง ๆ เพราะว่าในอดีตชาติท่านกับ**พระอัญญาโกณฑัญญะ** เป็นพี่น้องกัน แบ่งน้ำกันทำ คราวนี้พระโขนงก็ขุดดินเริ่มไถนาท่านก็ทำบุญ เริ่มหว่านข้าว ท่านก็ทำบุญ ข้าวตั้งท้องท่านก็ทำบุญ เกี่ยวข้าวท่านก็ทำ บุญ ชนข้าวขึ้นยุ้งท่านก็ทำบุญ ส่วนสุกัทธิะปริพาชกนี่ก็เกี่ยวทำอย่างนั้น แกล่นไปทำตอนชนข้าวขึ้นยุ้งอย่างเดียว ปรากฏว่าพระโขนงก็ขุดดินเริ่ม ตั้งแต่ไถนาก็กลายเป็นพระอรหันต์ครั้งแรกในพระพุทธศาสนา ส่วนพระ สุกัทธิะผลบุญส่งผลให้พระองค์สุดท้ายของพระพุทธศาสนาเหมือนกัน ยังดี ที่ทัน นั่นของท่านนะ ของเราเซงชวยอยู่จนบ้านนี้ยังไม่ได้อะไรเลย

ถาม : กำลังใจที่หลวงพี่บอกว่า ให้ฝึกไปว่าเป็นของที่จะสละแล้ว มันหมายถึงอะไร ?

ตอบ : ก็ตอนนั้นมันจะเหลืออะไร ถ้าหากเป็นกำลังใจพระพุทธเจ้าท่านก็ ประเภทสละเลือดเนื้อ ร่างกาย สละชีวิต สละแขนขาอะไรของท่าน ง่าย ๆ ก็คือว่าพอถึงวาระสุดท้ายไม่มีอะไรจะสละแล้ว แม้แต่ชีวิตนี้ก็สละได้ เพราะว่าถึงตายเราก็ไปนิพพาน

ถาม : ถ้าเป็นของใจอะไรนี้ก็ยังถือว่าใช้ไม่ได้ ?

ตอบ : จริง ๆ ก็คือ ถ้าเห็นว่ามันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยอย่างเดียวกัน เราเองใช้ตอนที่ดำรงชีวิตอยู่ ยังไง ๆ ก็ต้องพึ่งจากกันไปข้างหนึ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างมันมีประโยชน์แค่ตอนมันมีชีวิตอยู่เท่านั้น ไม่รู้จะไปรักไปหวงมันทำไม ตอนเราใช้มันอยู่ รักษามันให้ดีที่สุด ถ้าหากว่าต้องจากกันก็ไม่เห็นจะต้องไปห่วงหาอาลัยอะไรกับมัน พระพุทธเจ้า ท่านใช้คำว่า เหมือนนกบินจากคอน ไม่มีร่องรอยอะไรให้เหลือไว้ ไปดูกิ่งไหนที่นกมันเกาะแล้วมีรอยตีนบ้าง ? ไม่มีหรือ ยกเว้นตีนมันสกปรก ไปเหยียบขี้ดินมา บางคนก็แปลกใจว่า ของอะไร ๆ ดี ๆ ที่ผมมีอยู่ เทียวไปถวายองค์ไหนองค์นี้ บางทีเขาเสียดายแทน คุณไม่ต้องเสียดายหรืออก อันดับแรก เราถวายพระระดับนั้น ของแค่นั้นมันยังไม่สมกำลังใจเสียดายเข้าไป ส่วนอันดับที่สองทุกสิ่งทุกอย่างมันมีประโยชน์ตอนที่เรามีชีวิตอยู่เท่านั้น ถ้าคุณไปผลอยึดเกาะมันก็เสียดายอีกต่างหาก ถ้ายึดติดใจสละไม่ได้จากานุสติอันไม่เต็มหรือ

ถาม : อยากถามเรื่องเกี่ยวกับมาร มีตัวตนจริง ๆ หรือคะ ?

ตอบ : มีจริง ๆ จะ เพียงแต่ที่เราจะรู้จักเขาใหม่ เราจะเห็นเขาได้ใหม่ คนรอบข้างของเรา เขาสามารถอาศัยเป็นเครื่องมือได้หมด ตอนแรก ๆ ยาดมายังเขาใจว่า มารนี่เป็นกำลังใจที่ไม่ดีของเรา แต่ไม่ใช่ มันมีตัวตนจริงๆ มันพยายามจะชักนำให้เราคิดผิด ทำผิด พุตผิด อยู่เสมอ ขณะเดียวกัน คนรอบข้างเรานี้ เขาสามารถที่จะคล้อยใจให้คน ๆ นั้น ไม่ว่าจะคิดจะพูดอะไรก็ตาม ก็เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เราเกิดโทษ ให้เราเกิดราคะ ให้เราเกิดโลภะได้ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ จะว่าไปเขาทำหน้าที่ของเขา เราก็ทำหน้าที่ของเรา เรามีหน้าที่นี้ เราก็หนีของเราไป เขามี

หน้าที่ขวาง เขาก็ขวางของเขาไป ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตัวเอง ไม่มีใครเป็นศัตรูของใคร พึ่งให้ตี ๆ นะ ตรงจุดนี้ เมื่อถึงเวลา เมื่อถึงเวลา โอกาสเปิดให้เขาขวางเราก็เป็นเรื่องของเขา จริง ๆ แล้วเขาเป็นครูที่ดีที่สุด ถ้าหากว่าเราสามารถก้าวข้ามที่เขาทดสอบเราได้ ตรงจุดนั้นเราจะไม่แพ้เขาอีก แต่หากว่าเราก้าวข้ามไม่ได้ เราไปติดไปสะดุดหรือไปหยุดอยู่ เขาก็ได้เรียกว่า มารเป็นผู้ขวาง หรือผู้ฆ่า เพียงแต่เขาเป็นครูที่ขยันไปหน่อย ข้อสอบมันมาทุกวันๆ เลย ผลเมื่อไรก็โดน

ถาม : แล้วอยากถามว่า มารนี้อยู่ในภพภูมิไหน?

ตอบ : มารนี้อยู่ภพภูมิที่สูงกว่าเทวดาอีก พระพุทธเจ้าท่านจะจัดเอาไว้ว่า เทวณะวา มาเรณะวา พรหมมุนาวา เพราะฉะนั้น เทวดาก็ดี มารก็ดี พรหมก็ดี ท่านจะเอ่ยชื่อมารในลักษณะสูงกว่ามารอยู่ตลอด เพราะว่า มารจะอยู่ในสวรรค์ชั้นที่ ๖ เรียกว่า ปราณิมิตตสวรรค์ จะแบ่งเป็นสองเขต เขตหนึ่งเป็นเขตของเทวดา อีกเขตหนึ่งเป็นเขตของมารเขา

ถาม : มีหน้าที่คอยขวาง?

ตอบ : นั่นเป็นงานเขา เหมือนยังกับงานของนักการเมือง แต่ไม่ใช่งานที่สร้างความเจริญ เป็นงานที่สร้างความล่มจม

ถาม : แล้วเราจะทราบได้อย่างไรว่า อันไหนคือมาร?

ตอบ : สร้างสติ สมาธิ ให้มาก ๆ ถ้าสติ สมาธิ ทรงตัว ปฏิบัติอยู่ในกรอบของศีล ตราบใดที่ยังไม่หลุดจากกรอบของศีล ตราบนั้นเขาจะชักจูงเราไต่จาก ศีล ๕ ก็พอ ถ้าหากว่าเรามีศีล ๕ อยู่ ถึงเวลาเขาทำให้เราบันดลโทษ เรารู้ว่าเราเป็นผู้มีศีล เราก็ไม่ทำร้ายใคร ไม่ฆ่าใคร ถ้าหากว่าเขาทำให้เราเกิดความโลภ เราอยากได้ของสิ่งนั้นสิ่งนี้ เราก็หามา

ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมโดยไม่คิดคิด ถึงเวลาเขาตั้งใจให้เราไป
แย่งคนรักคนอื่นเขา เขาก็มีสติสัมปชัญญะอยู่ รู้ว่าสิ่งนั้นผิด ไม่ถูกต้อง
เขาก็ไม่ทำ ถ้าเรามีสติเป็นกระเ มารจะชักนำเราได้น้อยมาก อย่างดี
เขาก็ให้เราคิดได้ บังคับให้เราพูดได้ แต่บังคับให้เราทำไม่ได้ แล้วถ้า
หากว่าคำพูดที่เป็นตัวมูสาวาท คือ โทหก เรารู้ว่าเราเป็นผู้มีศีลอยู่เรา
จะไม่พูดโทหก เขาก็จะบังคับเราไม่ได้ด้วย ต่างคนต่างทำงานของตัวเอง
พอไปถึงจุดหนึ่ง เราจะเห็นคุณค่าของเขาเองว่า เขามีคุณูปการอย่าง
มหาศาลเอง คุณูปการนั้น คือว่าถ้าไม่มีการทดสอบจากเขา กำลังใจ
ของเราจะไม่มั่นคงเร็ว จะไม่แข็งแกร่งเร็ว ดังนั้น ถึงได้บอกว่า
มารไม่ใช่ศัตรู แต่เขาเป็นครูที่ดีที่สุดของเรา เพียงแต่เราจะสามารถ
ทำข้อสอบของครูคนไหนใหม่ พอก้าวข้ามตรงจุดนี้ไป ก็เหมือนกับว่าโลก
มันดีลึกลับกลับ ก็คือว่า สิ่งที่เราไม่เคยเห็นความดี ก็เห็นความดีของเขา
ทุกอย่างรอบข้างของเราเป็นครูเราหมด คนทำให้เราโกรธก็เป็นครูที่ดีของ
เรา เพราะทำให้เรารู้ว่าจริง ๆ แล้วอารมณ์ใจของเรา มันยังห่วยแตกใช้ไม่
ได้ คนที่ทำให้เราเกิดโลก ก็ทำให้เรารู้ว่าเรายังใช้ไม่ได้ ยังต้องระมัดระวัง
มากกว่านี้

ถาม :(ถามเรื่องนิมิต).....

ตอบ : ก็ไม่ทราบเหมือนกันจะ ตอนนั้นต้องกำหนดใจถามว่ามันคืออะไร
ไม่ใช่มาถามคนอื่น ...เจอเองไม่รู้จักถามแล้วไปถามคนอื่น กินเอง
แล้วไปถามเขาว่ารสชาติเป็นอย่างไร เดียวก็โดนเขกทะเลทกรอก
ควรวหลังส่งสัยอะไรให้กำหนดใจถามตอนนั้นเลยจะ ควรวหน้าฉลาด
บ้างนะ

ถาม :(อานิสงส์การทำบุญ).....

ตอบ : บางคนเขาไม่เชื่อว่าเป็นไปได้อย่างไร การส่งผลของบุญหรือ
บาปที่พระพุทธเจ้าท่านใช้คำว่ากรรมวิบาก คือ กรรมที่เป็นกุศลคือ
ส่วนที่เป็นบุญ กรรมที่เป็นอกุศลคือส่วนที่เป็นบาป ท่านบอกว่ามัน
พลิกทีล้นเกินกว่าที่ทุกคนจะเข้าใจ ใครคิดพึงมีส่วนของความเป็น
บ้า เสียเวลาคิด ได้ก็คือได้ เป็นก็คือเป็น หมัดเรื่อง ถ้ามัวแต่ไปคิดว่าทำไม
เขาถึงได้มีเยอะขนาดนั้น เอาแต่ใครละ ...อนาถบิณฑิกเศรษฐี ชื่อสวณ
จากเจ้าเขตกุมาร เจ้าเขตบอกว่าขายให้ก็ได้ เอาเงินมาถมให้เต็มสวน
พื้นที่มันไม่เรียบ เป็นป่า เรียกว่าอุททยาน เอาเงินมาเกลี่ยให้เรียบเสมอกัน
แล้วจะขายให้ อนาถบิณฑิกเศรษฐีสั่งให้เปิดคลังเลย มาถึงก็ทะเลย ให้คน
งานเกลี่ยไล่ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงปากประตู เจ้าเขตคงประเภทที่ว่า แค่นี้
ก็เหลือเพื่อที่จะรับแล้ว ก็เลยบอกว่า ถ้าอย่างนั้น ตรงนี้ขอว่าร่วมบุญด้วย
ก็แล้วกัน เงินที่เหลือที่จะถมที่ตรงหน้าประตูเป็นจำนวนเท่าไร ขอร่วมสร้าง
วัดด้วย อนาถบิณฑิกเศรษฐีท่านก็สุดยอดเลยจริงๆ เขาสละทรัพย์แค่นั้นนะ
แต่ว่าอนาถบิณฑิกเศรษฐีตั้งให้ชื่อว่า วัดเขตวัน ป่าของเจ้าเขต เขตคือ
เจ้าเขต ^{วังน}วรรณะคือป่า กลายเป็นวัดที่พระพุทธเจ้าอยู่จำพรรษามากที่สุด
คือ พรรษาที่ ๒๑ ถึง พรรษาที่ ๔๔ พระพุทธเจ้าประจำอยู่ที่เขตวัน
มหาวิทยาลัย เดินทางอยู่ระหว่างสองเมือง คือ เมืองสาวัตถี กับเมืองสาเกต
เมืองสาวัตถีกับเมืองสาเกตเป็นเมืองแฝด เหมือนเชียงใหม่กับลำพูน
หรือไม่ก็กรุงเทพกับธนบุรีอย่างนี้ คือว่า ตอนพระเจ้าปเสนโกศลท่าน
เห็นว่าแคว้นเมครของพระเจ้าพิมพิสารนี้มีเศรษฐีเยอะมาก เศรษฐกิจทั้ง
หมดอยู่ในมือของเศรษฐีเขา เพราะว่าเศรษฐีส้มยก่อนได้รับการแต่งตั้งจาก

พระราชด้วย จะมีการมอบฉัตรให้ยศด้วย ถึงจะเรียกว่าเศรษฐี ต้องได้รับการแต่งตั้งจากพระราชาก็จะเรียกว่าเศรษฐีได้ ผู้ใดจะเป็นเศรษฐีได้ต้องมีทรัพย์สินอย่างน้อย ๘๐ โกฎิ หลวงพ่อท่านบอกว่าประมาณ ๘,๐๐๐ ล้าน แต่ว่าตามบาลีเขาเทียบว่า ๑๐ ล้านเป็น ๑ โกฎิ เพราะฉะนั้น ๘๐ โกฎิ ต้องมีอย่างน้อย ๘๐๐ ล้านขึ้นไปถึงจะเรียกว่าเป็นเศรษฐีได้ พระเจ้าปเสนทิโกศล ท่านเป็นที่เมียของพระเจ้าพิมพิสาร เพราะว่าพระนางโกศลเทวี เป็นน้องสาวของพระเจ้าปเสนทิโกศล ไปแต่งงานกับพระเจ้าพิมพิสาร แคว้นมคธนั้น ท่านก็เลยทำราชตระกูลถึงที่เขย ขอตระกูลเศรษฐีมาช่วยงานในแคว้นโกศลบ้าง ตอนนั้นแคว้นโกศลก็เป็นประเทศใหญ่ประเทศหนึ่ง แคว้นมคธก็เป็นประเทศใหญ่ประเทศหนึ่ง แล้วยังมีแคว้นอื่น ๆ อีก ๑๙ แคว้นด้วยกัน รวมแล้ว ๑๖ แคว้น ต่างคนต่างเป็นประเทศต่างคนต่างเป็นราชามีพระมหากษัตริย์ปกครองอยู่ แคว้นใหญ่เรียกมหาราชฯ แคว้นเล็กเรียกราชฯบ้าง กษัตริย์บ้าง อย่างของแคว้นวัชชี เขาก็เรียกมัลลกะกษัตริย์ ถ้าหากว่าของพระเจ้าปเสนทิโกศลเขาเรียกว่ามหาราช เพราะว่าปเสนทิโกศล พลเมืองเยอะ พื้นที่กว้าง ทางด้านพระเจ้าพิมพิสารก็ส่งธัญชัยเศรษฐีที่เป็นพ่อนางวิสาขามหาอุบลิกาลูกสาวไปส่งให้ไปอยู่แคว้นโกศล ธัญชัยเศรษฐีพาบริวารไปไม่มากหรอก ๒๐๐,๐๐๐ คน ลูกน้องแก พอพาไปถึง ก่อนเข้าเขตเมืองสาวัตถี มันมีป่าใหญ่อยู่แห่งหนึ่ง ก็ถามว่าตรงนี้เป็นสมบัติของใคร? พระเจ้าปเสนทิโกศลก็บอกยังไม่ใคร่จับจอง ยังเป็นสมบัติของท่านอยู่ คือเป็นทรัพย์สินแผ่นดินมีพระราชเป็นเจ้าของอยู่ ธัญชัยเศรษฐีก็เลยบอกขอที่ตรงนี้ เพราะบริวารของท่านมาก เข้าไปในเมืองแล้ว ก็จะไปสร้างความลำบากให้กับ

ผู้อื่นเขา ต้องไปแบ่งที่แบ่งทางคนอื่นเขา ท่านเองก็ทุ่มทรัพย์สินเงินทองสร้างเป็นเมืองสาเกตขึ้นมา ก็กลายเป็นว่าเมืองสาเกตกับเมืองสาวัตถีก็เป็นเมืองแฝดติดกันอยู่ พระพุทธเจ้าท่านก็จะเสด็จอยู่ระหว่างเมืองนี้ ๒ เมือง เมืองนี้ทางวิสาขามหาอุบลิกาลูกสาวกับ เขตวันมหาวิหารที่อนาถบิณฑิกเศรษฐีสร้าง อนาถบิณฑิกเศรษฐีเอาเงินไปถมที่ ๑๘ โกฎิ ก็ดีเสียว่า ๑,๘๐๐ ล้าน สมัยนี้แล้วกันนะ แล้วก็จัดสร้างวัดเขตวันมหาวิหาร หมดไปอีก ๑๘ โกฎิ หมดไปอีก ๑,๘๐๐ ล้าน แล้วจัดงานฉลองเสีย ๓ เดือน หมดไปอีก ๑๘ โกฎิ ขึ้นใจมาก รวม ๆ แล้วหมดไป ๕๔ โกฎิ วัดเดียว กลายเป็นวัดที่คุ้มค่ามากที่สุดในประเทศสาเกต เพราะว่าพระพุทธเจ้าอยู่จำพรรษาตั้งแต่พรรษาที่ ๒๑ - ๕๔ จะเดินทางอยู่ระหว่างสองเมือง ก็คือว่า ถ้าตอนเข้าบิณฑบาตแล้ว ออกประตูเมืองทิศเหนือ ก็กลายเป็นว่าไปเขตวันมหาวิหาร ถ้าบิณฑบาตแล้วออกประตูเมืองทิศตะวันออก ก็จะไปวัดนี้ ๒ เมือง ก็เดินกันไปเดินกันมาอยู่แค่นี้ ชาวบ้านเห็นพระพุทธเจ้าออกทางด้านไหน ก็ถือดอกไม้รูปเทียนแห่ตามกันไปฟังเทศน์ที่นั่น เป็นเมืองแฝดเหมือนกรุงเทพฯ-ธนบุรี แค่นั้น คราวนี้ที่ว่าท่านรวยขนาดนั้นเกิดจากกำลังของบุญ นางวิสาขามหาอุบลิกานี้ นับ ๆ แล้วรวยเกินมนุษย์มนาเขา เพราะบุญคือเมฆนทีเศรษฐี มีเงินไม่รู้นับเท่าไร พ่อคือธัญชัยเศรษฐี แล้วตัวเองดันไปเป็นลูกสะใภ้ของมิกคาระเศรษฐีอีก ๓ ตระกูลรวมกันของแกคนเดียว เขาบอกว่าเฉพาะ ท่านใช้คำว่าพรหมไทย คือสมบัติที่พ่อให้ติดตัวไปวันแต่งงานของ ขวัญวันแต่งงาน เขาบอกว่าเป็นทองคำ ๕๐๐ เล่มเกวียน เงิน ๕๐๐ เล่มเกวียน ภาชนะ ๕๐๐ เล่มเกวียน แล้วก็ยังมีพวกผ้าผ่อน พวกจอบเสียมเครื่องมือทำไร่ไถนาอย่างละ ๕๐๐ หมด ท่านให้จนครบถ้วนสมบูรณ์ทุกอย่าง โดยใช้

คำพูดว่า ขึ้นชื่อว่าบุตรสาวของเราจะไปสู่ประตูนูอื่นด้วยต้องการ
 สิ่งของนั้นไม่มี พูดง่าย ๆ ว่า อยากให้อะไรพ่อแม่ให้ไปครบแล้ว แล้วก็ให้
 หญิงบริวารไป ๑,๕๐๐ คน บอกว่าเธอ ๕๐๐ คน ดูแลการกินของลูกสาวเรา
 เธอ ๕๐๐ คน ดูแลการนอนของลูกสาวเรา เธอ ๕๐๐ คน ดูแลการแต่งตัว
 ของลูกสาวเรา (ขาดช่วง).....ท่านบอกว่าเครื่องประดับมหา
 ลดาปสาธน์ เกิดจากบุญของการถวายผ้าไตรจีวรในพระศาสนา ท่าน
 บอกว่ากำลังบุญของการถวายไตรจีวรของผู้หญิงจะสูงสุดที่เครื่อง
 มหาลดาปสาธน์ ของผู้ชายจะสูงสุดที่จีวรอันสำเร็จแล้วด้วยฤทธิ์ คือ
 คนที่มีโอกาสได้บวชกับพระพุทธเจ้า ถ้าหากเคยได้ถวายไตรจีวรไว้ก่อน
 ถ้าพระพุทธเจ้าตรัสว่าเอหิภิกขุ เธอจงมาเป็นพระภิกษุเกิด ไตรจีวรที่สำเร็จ
 ด้วยฤทธิ์ จะลอยมาครองตัวให้เสร็จเรียบร้อยเลย แต่ถ้าของผู้หญิงจะเป็น
 พวกเครื่องประดับ แล้วที่ชั่วที่สุดคือว่า มีอยู่วันหนึ่งนางวิสาขาถึงเครื่อง
 ประดับเอาไว้ ของมีค่าขนาดนั้น สิมจริง ๆ นะ ฟังเทศน์พระพุทธเจ้าเสร็จ
 แล้วอ้อมอกอ้อมใจ เดินตัวลีบไป พระอาณนทีกก็เลยเก็บไว้ให้พอลกลับถึงบ้าน
 อ้าว...ลืมนี่หว่า ก็ให้คนใช้ไปขอกิน คนใช้ก็บอกว่าพระอาณนทท์ท่านเก็บ
 ไว้ให้แล้ว นางวิสาขาเคารพพระมาก คิดว่าของที่พระคุณเจ้าจับต้องแล้ว
 เราจะเอาแต่ตัวก็ไม่สมควร เหมือนกับเป็นของพระไปครั้งหนึ่งแล้ว ท่านก็
 เลยตั้งใจขาย แล้วจะเอาเงินไปบำรุงพระศาสนา ปรากฏว่าต้องเอาใส่
 เกวียนไป คนอื่นยกไม่ไหว ประกศขายไปทั่วเมืองสาเกต ไม่มีใครกล้าซื้อ
 มันแพงจัด ตั้ง ๙ โกฎิ แก้กัเลยตัดสินใจซื้อเสียเอง พอซื้อเสร็จก็เลยไป
 ถามพระพุทธเจ้าว่า ควรจะเอาไปทำอะไร ? พระพุทธเจ้าท่านก็บอกว่า
 ทรัพย์ที่เห็นปานนี้ก็สมควรในการบริหารทานเท่านั้น วิหารทานก็คือ การ

สร้างที่อยู่อาศัยสำหรับถวายพระ ท่านก็เลยทุ่มเทเงินทองสร้างเป็นวัด
~~บุญพระยา~~ ^{บุญพระยา}ขึ้นมา เป็นวัดแรกในพระพุทธศาสนาที่ผู้หญิงสร้าง คราวนี้
 ท่านก็บอกว่าขอพระสักองค์หนึ่ง ที่เป็นมหาเถระไปอำนวยความสะดวก
 ในการก่อสร้างด้วย พระพุทธเจ้าท่านก็บอกว่า เธอชอบใจพระเถระองค์
 ไหนก็จงรับบาตรพระเถระองค์นั้น คราวนี้นางวิสาขาจริงๆ แล้วท่าน
 สนทนากับพระอาณนทท์มาก แต่เห็นว่าพระโมคคัลลานไม่หากระผู้เป็น
 อัครสาวกเบื้องซ้ายเป็นผู้ประกอบด้วยฤทธิ์ ถ้าหากว่าพระเถระไปอำนวยความสะดวก
 การก่อสร้างทุกอย่างก็จะคล่องตัว คนมีฤทธิ์นั้นบันดาลอย่างไรก็ได้ ก็เลย
 รับบาตรพระโมคคัลลานไป พระพุทธเจ้าก็เลยบอกว่า โมคคัลลานะ ตูก่อน
 โมคคัลลานะ เธอจงไปพร้อมกับบริวารของเธอเถิด พระโมคคัลลานก็เลย
 ต้องพาพระลูกศิษย์ ๕๐๐ องค์ไป เขาบอกว่าด้วยอำนาจของพระเถระ
 ไม่ว่าเขาจะไปหาหินหาไม้ไกลขนาดไหน ก็สามารถไปกลับได้ภายในวัน
 เดียวสบายไป ท่านก็เลยสร้างขึ้นมา กลายเป็นวัดที่มีอาคารสำคัญอยู่หลัง
 หนึ่งเรียกว่า **มิการะมาตูปราสาท** คือปราสาทแม่ของมิการะเศรษฐี นาง
 วิสาขาแก่เป็นลูกสะใภ้ แต่แก่กินตำแหน่งแม่ของพ่อว่า อันนี้มันเรื่องอีกต่าง
 หากนะ คราวนี้เขาบอกว่ามิการะมาตูปราสาท ชั้นบนมี ๕๐๐ ห้อง ชั้นล่างมี
 ๕๐๐ ห้อง ท่านสร้างใหญ่ขนาดนั้น สิ้นทรัพย์ในการซื้อที่ไป ๙ โกฎิ สิ้น
 ทรัพย์ในการก่อสร้างไป ๙ โกฎิ สิ้นทรัพย์ในการลดลงไป ๙ โกฎิ รวมแล้ว
 ทั้งหมด ๒๗ โกฎิ สร้างเป็นวัดใหญ่โตขึ้นมา เสร็จแล้วแกก็ปลื้มใจ แกและ
 กัลลภ หลานๆ ของแก แกเชื่อว่าวิสาขา ผู้มีสาขาอันจงกมอย่างยิ่ง เพราะ
 ว่าแกมีลูก ๒๐ คน แล้วลูก ๒๐ คนนี้ มีลูกอีกคนละ ๒๐ คน รวมแล้ว
 แกมีหลาน ๔๐๐ คน แล้วนางวิสาขา ด้วยกำลังบุญของแก ทำให้แกเป็น

เบญจกัลยาณี แกบบอกว่าในอดีตชาติเคยซ่อมพระพุทธรูปให้กลับคืนมา มาชาตินี้แกเลยกลายเป็นผู้หญิงที่สวยที่สุด คราวนี้เบญจกัลยาณี งามผม งามเนื้อ งามอะไรก็ไม่แปลกหรอก มันไปงามวัยนี้แปลก งามวัยนี้บรรดกทา ทำนอธิบាយว่า ถ้าคลอลูกคนแรกอายุเท่าไร รูปร่างหน้าตา สภาพร่าง ภาย จะอยู่อายุแค่นั้นจนวันตายเลย คราวนี้แกแต่งงานอายุ ๑๖ ทีเสียว่า อย่างช้าๆ อายุ ๑๗ ได้ลูกคนหนึ่ง แม่เจ้าประคุณอายุ ๑๒๐ ก็ยังสาวพริ้ง อยู่อย่างนั้นแหละ แกก็เลยเดินไปปลื้มใจไปกับการสร้างมิดาระมาตุ ปราสาทของแกกับลูกๆ หลานๆ ของแกไป ก็คงอยู่ในลักษณะปลื้มใจ พุด เป็นโคลงเป็นกลอนเป็นเพลงไปเลยว่ เราเคยคิดจะถวายทานกับ พระสงฆ์ในพระศาสนา เราก็ได้ถวายแล้ว คิดจะถวายยาเราก็ได้ถวายแล้ว คิดจะถวายผ้าไตรจีวรก็ได้ถวายแล้ว คิดจะได้ถวายสิ่งก่อสร้างที่เป็นถาวร วัตถุก็ได้ถวายแล้ว ทานทุกอย่างที่เราตั้งความปรารถนาสมบูรณ์แล้ว พระ ได้ยินแกพูดเป็นโคลงเป็นกลอนอยู่ที่ทูลพระพุทธเจ้าว่า สงสัยว่าวันนั้นหา อุบาสิกของเราเป็นโรคตีกำเร็บก็เลยฟุ้งซ่าน ปกติไม่เคยเห็นเรื่องเพลงลั กที่หนึ่ง วันนั้นเห็นเรื่องเพลงทำไมก็ไม่รู้พระพุทธเจ้าก็บอกว่านั่นไม่ใช่เรื่องเพลง หรือกนั้นเป็นปิตินบุญของตัวเอง ก็เลยกล่าววาจาตั้งนั้นขึ้นมา **พระพุทธ เจ้าท่านก็เลยตั้งไว้ว่าเป็นมหาอุบาสิก ผู้เลิศที่สุดในการถวายทาน ถ้าเป็นมหาอุบาสิกก็เป็นมหาบัณฑิตกเศรษฐี** คราวนี้มากล่าวถึงตรงจุด ที่ว่า เขาเรียกว่านางวิสาขา**มิดาระมาตา** คือวิสาขาผู้เป็นแม่ของมิดาระ เศรษฐี ลูกสะใภ้อีทำไหนไปเป็นแม่ของพ่อมัวก็ไม่รู้ คือว่าพ่อแต่งงานไปแล้ว เข้าไปในตระกูลของมิดาระเศรษฐีแล้ว เพิ่งจะรู้ว่า เป็นตระกูลที่ไม่นับถือ พระรัตนตรัย แต่นับถือพวกนักบวชชี่เปลือย เขาเรียกว่าเจลก คือ

สมัยก่อนการแต่งงาน เขาส่งชุดไป **มิดาระเศรษฐี** เขามีลูกชายคือ **ปุมพะ วัฒนะกุมาร** พออายุ ๑๖ เขาก็หาคู่ให้ลูก เขาก็เชิญพราหมณ์ที่เป็น อาจารย์ใหญ่ ๘ คน ของเมืองสาวัตถีมา เสร็จแล้วก็มอบพวงมาลัยทองคำ มีค่า ๑๐๐,๐๐๐ กหาปณะให้ ก็คือราคา ๔๐๐,๐๐๐ สมัยโน้น เพราะ กหาปณะเท่ากับ ๔ บาท สมัยนี้ไม่รู้ ๕ ล้านจะซื้อได้หรือเปล่า ? มอบพวง มาลัยที่มีราคา ๑๐๐,๐๐๐ กหาปณะให้ บอกว่าให้ไปหาผู้หญิงที่งามที่สุด ที่จะหาได้ เพื่อมาเป็นคู่ของลูกของเรา ก็หาไปเรื่อยๆ มาถึงเมืองสาเกต พอดีเป็นวันนักขัตฤกษ์ ก็คือเป็นวันงานประจำปีของเขา อาจารย์ทั้ง ๘ คนก็เขาไปพักที่พักริมทาง ประเภทศาลาพักร้อนอะไรอย่างนั้น ปรากฏว่า ฝนตกใหญ่พอดี พวกคนก็วิ่งกันหลบฝนสุดสุดไปหมด กระทั่งบิรารที่ตาม นางวิสาขาก็วิ่งกันให้เจ็วจีวไปหมด ปรากฏว่านางวิสาขาสาว ๑๖ แกก็ เดินเอ้อระเหยลอยชาย ถึงที่ข้างไม้ถึงก็ข้างไปเรื่อย แล้วก็ไปหลบฝนอยู่ใน ศาลา พราหมณ์ทั้ง ๘ ก็พิจารณาเห็นแล้ว ผู้หญิงคนนี้สวยมาก สวยกว่า ทุกคนที่ได้เคยได้เห็น แล้วทำไมไม่จรตริยาถึงได้แปลกอย่างนี้ ฝนตกมีแต่ คนวิ่งหนี แล้วทำไมเขาไม่วิ่ง ก็เลยเข้าไปถามว่า แม่หนู ๆ ชื่ออะไร ? ลูกเค้าเหล่าใครหรือ ? นางก็บอกว่า ดิฉันชื่อวิสาขา ลูกของ**ธรรณชัย เศรษฐีกับสุนหาเทวี** ก็เป็นคนของเมืองสาเกตนี่เอง ก็ถามว่าฝนตกแล้ว ทำไมไม่วิ่ง ? ก็บอกว่ามันเกิดจากสาเหตุ ๒ อย่างด้วยกัน อย่างแรก พ่อแม่ หนุนถนอมกล่อมเกลี้ยงมาดี ยุงไม่ให้ไต่ ไรไม่ให้ตอม หากว่าฝนตกแล้ววิ่ง เกิดสิ้นลม แขนขาหักเป็นบาดแผล แล้วตัวเองไปตอบกับพ่อแม่ได้อย่างไร เขาเลี้ยงมาดีขนาดนั้นแล้ว ตัวเองไปวิ่งเสียหัวร้างข้างแตกอย่างนี้ อีก ประการหนึ่งบุคคล ๔ ประเภท **วิ่งแล้วจะไม่งาม ท่านบอกว่าได้แก่**

อันดับแรกคือพระภิกษุ อันดับที่สองคือพระราชอา อันดับที่สามคือช่างตีทองพระราชอา อันดับทีสี่คือผู้หญิง วังแล้วจะไม่งาม ยอมเปียกหน่อยดีกว่า พรหมณ์ทั้ง ๔ พอเห็นก็สอบถามว่ามีเนื้อคู่หรือยัง ? มีคนจับจองไว้แล้วหรือเปล่า ? บอกว่าไม่มี ก็บอกว่าพวกลุงทั้ง ๔ คนมาจากเมืองโน้น มีคาระเศรษฐีเขามีทรัพย์สมบัติเท่านั้น ๆ มีลูกชายอายุ ๑๖ เขาขอหนูไปเป็นคู่หมั้นจะตกลงไหม ? พอสอบถามทวนความกันดีแล้ว ก็มีตระกูลเสมอกัน คือเป็นมหาเศรษฐีเหมือนกัน นางวิสาขา ก็บอกว่า ถ้าอย่างนั้นก็รับ พรหมณ์ทั้ง ๔ ก็เอาพวงมาลัยคล้องคอให้ ลักษณะเหมือนเป็นของหมั้น เสร็จแล้วนางวิสาขาก็นัดแนะวันเวลาให้ทางฝ่ายโน้นส่งผู้ใหญ่มาให้ถูกต้อง มีคาระเศรษฐีพอได้ยินว่าลูกของเราจะได้หญิงที่เป็นแบบญาติญาติก็ดีใจ คราวนี้สมัยก่อนเศรษฐีมีหน้าที่เข้าเฝ้าพระราชาทูกัน งานของเขาก็เหมือนนักปราชญ์หรือรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง เพราะต้องคอยเป็นที่ปรึกษาพระเจ้าแผ่นดินอยู่เสมอๆ ในการที่จะสร้างความเจริญให้กับแผ่นดินของตัวเอง ก็เลยเกิดความสนทนาคู่กันคุย ก็ไปกราบทูลพระเจ้าปเสนทิโกศลว่า ลูกชายจะแต่งงานกับผู้หญิงเมืองสาเกตโน้น พระเจ้าปเสนทิโกศล พอได้ยินก็ อ้าว...นั่นตระกูลเศรษฐีที่เราเชิญมาเองนี่ เพราะฉะนั้นเราควรจะไปเองเพื่อให้เกียรติเขาดีกว่า ทางด้านนี้ก็นัดแนะวันเวลา ถึงเวลานั้นวันนั้น จะยั้งหันหากไปสู้อ ตัวเราจะไปญาติพี่น้องก็จะไป แม้กระทั่งพระราชอาของเราก็จะไปด้วย เขาก็เลยแต่งงานแต่งงานกันไปอย่างที่ว่านั่นแหละ ก็เฉพาะของขวัญวันแต่งงานอย่างเดียว พ่อเจ้าประคุณก็ขานกันไม่ไหวแล้ว ก็อย่างละ ๕๐๐ เล่มเกวียนเฉพาะวัวอย่างเดียว ไม่รู้นางวิสาขาได้ไปกี่ตัว เพราะธัญชัยเศรษฐีบอกให้

สมุห์บัญชีของตัวเองเปิดคอกวัวขวิดตัว แล้วให้คนยืนเรียงสองฝั่ง ทำนอใช้ค้ำว่ากว้าง ๒๕ อสุภะ คือ ๑ อสุภะ น่าจะประมาณหลายวาอยู่นะ แล้ว ๒๕ อสุภะ คงประมาณสัก ๒๐๐ เมตร ได้มั้ง ? ระยะทาง ๓ โยชน์ ประมาณ ๔๘ กิโลเมตร เพราะว่า ๑๐๐ เส้น เป็นหนึ่งโยชน์ ๒๐ วา เป็นหนึ่งเส้น เพราะฉะนั้น โยชน์หนึ่งเท่ากับ ๔,๐๐๐ วา ๑๖,๐๐๐ เมตร ๑๖ กิโลเมตร เขาก็เลยจัดคนไปยืนตลอดระยะทาง ๓ โยชน์ กว้าง ๒๕ อสุภะ บอกว่าเปิดคอกให้วัวเดินออกไป ถ้าวัวเดินไปได้ ๑ โยชน์ ก็ตีฆ้องส่งสัญญาณมา พอส่งโยชน์ก็ส่งสัญญาณมา ครบ ๓ โยชน์ก็ให้นายบัญชีปิดคอกได้ตกลงแม่เจ้าประคุณได้วัวไปก็ตัวก็ไม่รู้ นับไหวไหม ๔๘ กิโลเมตร กว้าง ๒๕ อสุภะ ตีเสียงว่าอย่างไม่มี ๆ เอาแคตัวเดียวก็พอต่อกัน ๔๘ กิโลเมตรนับกันไม่ไหวแล้วละ คราวนี้ปรากฏว่าวัวทั้งหมดในคอกกระโดดตามไปเกลี้ยงเลย คนก็เห็นเป็นอัจฉริยะ ก็กราบทูลพระพุทธรเจ้าภายหลัง พระพุทธรเจ้า ท่านบอกว่าในอดีตชาตินางวิสาขาทำบุญประเภททำแล้วทำอีก อย่างนี้ก็ตีเข้าโปรดรับสักหน่อย อย่างนั้นก็ตีเข้ารับอีกสักหน่อยเถิด ไอ้โน่นก็เอาเพิ่มอีกนิด ไอ้นี้ก็เอาเพิ่มอีกหน่อย ถวายแล้วถวายอีก อาหนิสงสัตรงนี้ก็เลยกลายเป็นว่าแก่ได้แล้วก็ได้อีก ถึงเวลาพอตั้งใจให้แก่นั้น ที่เหลือมันตามไปเกลี้ยงเลย แยกไปถึงก็ประเภทขนไปอย่างละ ๕๐๐ อะไรสารพัดสารเพ แถมวัวอีกฝูงมโหฬาร ไปถึงเมืองสาเกตก็ แม่เจ้าประคุณแจกตะตังแต่บ้านแรก จนถึงบ้านสุดท้ายเลย ในพระไตรปิฎกท่านใช้คำว่าทำทุกตระกูล ให้มีฐานะอันเสมอกัน ก็เลยเป็นว่าทุกคนกลายเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันว่า ยังไง ๆ ถ้าแม่นี้สมักร ส.ส. แก่ได้แน่ คราวนี้นางวิสาขาเข้าไปในตระกูลแล้วเพิ่งรู้ว่า ตระกูลนี้หนักกับท้าวของเจลก คือไม่ได้นับถือพระใน

พระพุทธรูปแล้วจะทำบุญ พ่อตัวก็ไม่ยอมให้ทำ สมัยก่อนอำนาจอยู่ในหัวหน้าครอบครัว ในเมื่อเขาไม่อนุญาตก็ทำไม่ได้ นางวิสาขาก็เป็นคนฉลาด คนเป็นพระโสดาบันตั้งแต่อายุ ๗ ขวบ ไม่ฉลาดก็ไม่ได้ แกก็รอจังหวะ รอไปรอมา มีอยู่วันหนึ่ง พระมาบิณฑบาตหน้าบ้านพอดี มีคาระเศรษฐีเห็น อ้าว...ไม่ใช่พระผู้เป็นเจ้าของเรานะ ก็คือไม่ใช่คนภรรยาที่เป็นขีเปลือยก็ไม่ใส่บาตร ก็นั่งกินข้าวหมูปลาสาไปเรื่อยเปื่อย นางวิสาขาก็ได้ที่จะแจ้งพ่อแล้ว ก็บอกพระคุณเจ้า นิมนต์ไปข้างหน้าเถิด พ่อสามีของดิฉัน มัวแต่กินของเก่าอยู่ มีคาระเศรษฐีได้อินกัจนขาดเลย ดูรายชื่อนั้นของค้างคืนไม่เคยแตะเลย มาบอกว่ากินของเก่าได้อย่างไรซะใหม่ ? ก็เลยบอกลูกชายไป หญิงอัปรีช้อย่างนั้นมันกลัวหากัน พ่อเลี้ยงไม่ได้โทรออกไล่มันไปเสีย **ปณฺหวัดนกุมาล** แหม...เมียสวยขนาดนั้นใครจะไปไล่ซะใหม่ นางวิสาขาก็บอกด้วยว่าไล่ไม่ได้ เพราะว่าตอนมานี้ เขียดินมาโดยใช้พราหมณ์ถึง ๘ คน เท่ากับว่าเป็นญาติผู้ใหญ่ ถ้าจะให้ไล่ก็ต้องให้ผู้ใหญ่มาสอบสวนหาความกันก่อนว่าใครถูกใครผิดอย่างไร คราวนี้มีคาระเศรษฐีก็ย่ะ สอบสวนก็สอบสวนนะ ถ้าแก่แก่ต้องไปนะ นางวิสาขาก็บอกตกลงไป แต่ตัวพ่อแพ่หนู พ่อต้องยอมนะ รายนี้ก็ยังงูก็ชนะแน่ เอ้า...ยอมก็ยอม คราวนี้ไปเชิญพราหมณ์ที่เป็นอาจารย์ใหญ่ทั้ง ๘ มาช่วยตัดสิน พราหมณ์ก็สอบถามว่าที่พูดอย่างนั้น หมายความว่าอย่างไร มีคาระเศรษฐีก็ประเภทย่ะใหญ่บอก มันว่าเรากินของเก่า ดูดูความเป็นมาเศรษฐีของแก่มาก อะไรระพัดก็ว่าไป นางวิสาขาก็บอกว่า พ่อสามีที่ว่ารวยมานี้เกิดจากบุญเก่าที่ตัวเองทำมา แล้วพอมมาถึงชาตินี้ไม่ยอมทำบุญใหม่ ก็เท่ากับว่าตัวเองกำลังกินของเก่าอยู่ตลอดเวลา มีคาระเศรษฐีพ่อก็ได้ยินอึ้ง

ไม่ได้ ในเมื่อเลี้ยงไม่ได้ก็ยอมแพ่ คณาจารย์ทั้ง ๘ ก็บอกว่า ถ้าอย่างนั้นยอมแพ่แล้วลูกจะขออะไร นางวิสาขาก็บอกขออนุญาตทูลเชิญพระสมณะโคดมมารับภัตตาหารในเรือนนี้ คราวนี้พวกอเจลกก็เปลือยได้ยืนก็เดินกันใหญ่เลย เพราะว่าปกติพวกนี้จะแสวงหาลูกศิษย์รวยๆเพื่อจะได้ส่งเคราะห์ตัวเอง พ่อได้ยินก็บอกมีคาระเศรษฐีว่า อนุญาตไม่ได้เด็ดขาด มีคาระเศรษฐีก็บอกตบปากรับคำลูกสะใภ้ไปแล้วว่าเขาขออะไรก็ต้องยอม เขาขอแค่นี้ก็ต้องยอมเขาสี อเจลกก็บอกว่า ถ้าอย่างนั้นก็อย่าไปอ้างศาลก็คืออย่าไปถวายอาหารพระสมณะโคดม นางวิสาขาก็จัดแจงเสียใหญ่โต เงินทองของพ่อผู้สีกินดีก็ไม่แตะ ตัวเองขนมาเหลือเพื่อแล้วซะใหม่ ? ก็สั่งพวกข้าทาสบริวารทั้งหมดช่วยกันจัดอาหารเพื่อถวายพระ แล้วก็ส่งสารทูลเชิญพระพุทธเจ้าว่า วันนั้นเวลานั้นให้เสด็จมารับภัตตาหารพร้อมพระภิกษุ ๕๐๐ องค์ ตั้งใจเลี้ยงใหญ่เสียที ไม่ได้เลี้ยงมานานแล้ว พ่อถึงวันถึงเวลานางวิสาขาก็ขอให้พ่อผู้ออกมาถวายอาหาร พ่อผู้ก็บอกว่าไม่ นางวิสาขาก็บอกว่าไม่ก็ไม่ ไม่ว่ากัน ตัวเองก็ถวายอาหารเสร็จอะไรเสร็จ พ่อพระพุทธเจ้าพร้อมพระทั้งหมดฉัน สมัยก่อนพ่อฉันเสร็จก่อนจะให้พระอะไรกันนี้ เขาก็มีการเทศน์ให้ฟังก่อน พ่อเทศน์ให้ฟัง นางวิสาขาก็บอกว่า ขอเชิญพ่อผู้มาฟังเทศน์ พระอเจลกก็บอกว่า แกอย่าไปนะ มีคาระเศรษฐีก็บอกว่าไม่ไป นางวิสาขาก็บอกว่านี่เป็นคำสั่งโนเมื่อเป็นคำสั่งก็ขัดไม่ได้ ตัวเองแพ่เขาแล้วนี้ ก็ต้องไป พระอเจลกก็แก้เกมก็ยกใหญ่ เอาอย่างนี้แล้วกัน กินมันหนา ๑ สัก ๗ ชั้น แต่ละชั้นให้ห่างกันก็ว่า แล้วก็ซ่อนอยู่ชั้นหลังสุดเลย นางวิสาขาก็ไม่ว่ากันมันก็กินไป เพราะทำนุบำรุงพระพุทธรูปเจ้ามีขนาดไหน เขาก็ช่วยกัน

เสียด้วยซ้ำไป มิถนาระเศรษฐีก็อยู่ชั้นสุดท้าย พระพุทธเจ้าท่านตั้งใจเทศน์ เพื่อเป็นการสงเคราะห์ ในอรรถกถาเขาบอกว่า ถ้าพระพุทธเจ้าท่านเทศน์ เพื่อสงเคราะห์ผู้ใด ต่อให้น้อยหลังๆ เขาก็เหมือนกับน้อยอยู่เฉพาะหน้า พอ ฟังไปก็โพเราะจับใจ ถูกใจไปหมด ก็เปิดมาเขยิบไปที่ละชั้นทีละชั้น มาถึง ชั้นสุดท้ายกลายเป็นพระโสดาบันพอดี ก็เลยเข้าไปกราบพระพุทธเจ้า ใน เมื่อกราบพระพุทธเจ้าเสร็จก็เลยสรรเสริญคุณของลูกสะใภ้ ว่าเป็นผู้ให้ชีวิต ใหม่ในพระพุทธศาสนา เป็นผู้ทำให้เขาเข้าถึงธรรม ก็เลยประกาศบอกคน ทั้งหมดว่า ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปลูกสะใภ้ที่ตั้งอยู่ในฐานะเหมือนแม่ตัวเอง เพราะเป็นผู้ให้ชีวิตใหม่ในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่บัดนั้นมาชาวบ้านก็เรียกว่า **วิชาขามิศาระมาตา นางวิชาขามุเป็นแม่ของมิถนาระเศรษฐี**ดกลูก สะใภ้กลายเป็นแม่ของพ่อผู้ไปไตด้วยประการฉะนี้แล แต่มันเป็นเรื่อง อัจฉริยะที่สุดคือว่า แกเป็นพระโสดาบันตั้งแต่ ๗ ขวบนะ แต่ว่าไม่ได้ไป นิพพาน วิชาขามหาอุบลิกา สิ้นชีวิตเมื่ออายุ ๑๒๐ ปี ไปอยู่สวรรค์ชั้น **ปรนิมมิตวสวัตตี** เห็นบอกว่าดีใจจะมาเกิดใหม่ถวายทานใหญ่ๆ อีก สักครั้งหนึ่งเกิด ไม่รู้เหมือนกันว่างานนี้จะใช้เงินสักเท่าไร ประวัติของแต่ ละท่าน ถ้าเราฟังดูนะเหมือนกับมันเวอร์เกินไป อะไรมันจะรวยกันขนาดนั้น แต่จริง ๆ แล้วคือว่า เขารวยได้ด้วยกำลังบุญ เอาคำว่า ไม่ต้องมากหรอก สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถของเราที่แล้วกัน สมัยอยู่ชุกกลางๆ แล้วใช้ใหม่ สมัยนั้นแค่ฝนตกลงมา แก้วแหวนเงินทองจะผุดจากพื้นดินขึ้น มา คือในลักษณะที่เรียกว่าบุญของเขาที่ทำมา ทำให้ทรัพย์สินต่างๆ ขึ้นมาใกล้ ขนาดนั้นไม่ต้องเสียเวลาไปขุดไปหาอะไร ฝนตกก็เจอแล้ว ปัจจุบันนี้อาคมา เจออยู่ที่หนึ่งคือบางกระจะ **จันทบุรี** เจ้าชองบ้านคือโยมเชิญ บุญรังษี

อันนั้นฝนตกลงมา พลอยไหลในบ้านเลย เอาไปเจียรในแลย แต่แกไม่ยอม ขุดพลอยในที่ของตัวเอง แกไปเข้าที่คนอื่นไว้หนึ่งเป็นล้าน ๆ ไร่ขุดพลอย ก็ถามว่าแล้วโยมทำไมไม่ขุดในบ้านของตัวเอง เยอะแยะขนาดนี้ เขาบอก ว่าอันนี้เก็บไว้ให้ลูกหลานมัน ตัวเองยังมีแรง ยังมีเงินอยู่ ไปเข้าคนอื่นเขา ก่อน กะกินของเขาให้หมดก่อนแล้วค่อยมาว่าของตัวเอง นี่แหละคือกำลัง บุญของคน ในเมื่อคนเรามีบุญก็จะเกิดในสถานที่ ที่ดี ท่านใช้คำว่า **ปฏิรูป ประเทศวาโส เอติมมังคละมุตตะมัง** การเกิดในที่ที่เหมาะสม ถือเป็น อุดมมงคลอย่างยิ่ง ดังนั้นคนที่ทำบุญมาดี ก็จะเกิดในสถานที่ ที่ดี ที่เหมาะ สมกับบุญของตัวเองที่ทำมา ...เอาใหม่? ของเรามีสัก ๕๐ โกฎิ นี่ช็อกตาย เลย สมัยนั้นถ้ามีเงิน ๕๐ โกฎิ พระราชาจะเป็นเศรษฐี มีฉัตรสามชั้น เป็นเครื่องหมาย ถ้าหากว่ามี ๔๐ โกฎิ เป็นอนุเศรษฐี ต่ำกว่านั้นจะเป็น **คหบดี** รวยกันแค่นั้นเลย เครื่องประดับชั้นเดียวแทบไม่ไหว เขาบอกว่า เครื่องประดับทำเหมือนนกยูงว่าแพน ดูไกล ๆ นี้ ไม่รู้ว่ามีชีวิตหรือเปล่าไม่ รู้ว่าเป็นของจริงหรือของปลอม ต้องเข้าไปจ้องดูใกล้ ๆ ถึงรู้ เสร็จแล้วตายที่ ใช้ร้อยพวกแก้วมณี แก้วมุกดา ที่ร้อยเป็นตัวเลขกลม เขารีดเอามาจากทอง คำ เงินเอาไปทำตัวนกกยูงประดับพวกแก้วมณี มีอย่างนั้นสักชุดเป็นลมตาย เลยแทบไม่ไหว วัดแรกในพระพุทธศาสนาคือเวฬุวันมหาวิหารของพระเจ้า ฟิมพิสาร ถ้าวัดสำคัญในแคว้นโกศล ของพระเจ้าปเสนทิโกศลก็วัดเชตะวัน อนาถบิณฑิกเศรษฐีสร้าง จะเป็นวัดที่ถูกเหยียดถึงมากในพระสูตรต่างๆ ส่วนใหญ่ก็ **เอวัมเม สุตัง** ข้าพเจ้าได้ฟังมาดังนี้ **เอกัง สะมะยัง ภควา สมัยหนึ่งองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า**นั้น **สาวตถิยวิหระติ** พักอยู่ที่ เมืองสาวตถิ **เขตวนอนาถบิณฑิกัสสะ อารามเม** ที่เขตวันมหาวิหาร

เป็นอารามที่อนาคตบิณฑกเศรษฐีสร้างให้ เขาจะเอียงถึงอย่างนี้เยอะมากเลย เพราะตั้งแต่พรรษาที่ ๒๑ ถึง ๔๔ อยู่ที่นั่นตลอด

ถาม : บุญที่สามารถส่งเสริมให้ผู้ชายก็ดี ผู้หญิงก็ดี เข้าถึงธรรม คือผมไม่ทราบว่าเป็นชาติหน้าเราจะได้เกิดเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ต้องทำบุญอย่างไร ?

ตอบ : ทาน ศีล ภาวนา สามอันนี้เป็นบุญใหญ่ที่สุดในพระศาสนา ท่านบอกว่าบุญกิริยาวัตถุ คือ การกระทำที่เป็นบุญ มี ๑๐ อย่าง **ทาน** ๓ อย่าง การให้ทาน **ศีล** ๓ อย่าง การรักษาศีล **ภาวนา** ๓ อย่าง การปฏิบัติภาวนา สามอย่างนี้ใหญ่ที่สุด ถัดจากนั้นก็**เป็นอุปายาน** คือ การมอบน้อมต่อมตน **เวทย์** **วิชัย** คือ การช่วยเหลืองานบุญของคนอื่นให้สำเร็จลง **ปัตติทาน** การทำบุญและอุทิศส่วนกุศลให้เขา **ปัตติทานุโมทนา** เห็นเขาทำดีแล้วโมทนากับเขา **อัมมสวณ** ฟังธรรมแล้วนำไปปฏิบัติ **อัมมเทศนา** หมายความว่า สิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนมานั้นถูก เราจะปฏิบัติตาม

ถาม : แล้วต้องอธิษฐานด้วยหรือเปล่าครับ ?

ตอบ : คำว่า **อธิษฐาน** คือ ความตั้งใจ ถ้าหากว่าเรามีความตั้งใจมั่นคงเท่าไร ผลมันก็เกิดได้ง่ายเท่านั้น

ถาม : ก็คือว่า ถ้าเราอธิษฐานให้เกิดเป็นผู้ชายทุกชาติ ?

ตอบ : อ้อ...โอกาสนั้นยาก การจะ**ได้เกิดเป็นผู้ชาย** ต้องสร้างบารมีจนถึงระดับอุปบารมีขั้นปลาย จำไว้ ผู้หญิงกับผู้ชาย จะมีความต่างกันตรงจุดที่ว่า ถ้าหากว่าเป็นผู้หญิงที่ตั้งใจสร้างบารมีต่อกันมาจริงๆ ถ้ายังไม่ถึงอุปบารมีขั้นปลายเมื่อไรจะยังไม่เกิดเป็นผู้ชาย จะเกิดเป็นผู้หญิง

เรื่อยไป ยกเว้นผู้หญิงบางประเภท อย่างเช่นผู้ตั้งใจจะเป็นพุทธมารดา อย่างหนึ่ง ผู้ที่ตั้งใจจะเป็นเนื้อคู่ของพระโพธิสัตว์อย่างหนึ่ง ท่านเหล่านี้จะเป็นปรมัตถบารมีแล้วก็จะเกิดเป็นผู้หญิง แต่ถ้าไม่ใช่ท่านทั้งหลายเหล่านี้แล้ว จะเกิดเป็นผู้ชายได้ต่อเมื่อเป็นอุปบารมีขั้นปลาย การสร้างบุญ มีอยู่ ๓ ระดับ ๙ ชั้น ก็คือ สามัญญบารมี (ขั้นต้น) มีหยาบกลาง ละเอียด อุปบารมี (ขั้นกลาง) มีหยาบกลาง ละเอียด **ปรมัตถบารมี** (ขั้นปลาย) มีหยาบกลาง ละเอียด เราต้องถึงอุปบารมีขั้นกลาง ผู้หญิงจะเริ่มค่อยๆ เปลี่ยนเป็นผู้ชาย คราวนี้ตอนค่อยๆ เปลี่ยนเป็นผู้ชาย นิสัยห้าวเริ่มปรากฏ สมัยนี้เขาเลยเรียกกันว่าทอม แล้วพอเริ่มเปลี่ยนเป็นผู้ชายใหม่ๆ นิสัยผู้หญิงก็ยังมีอยู่ ก็เลยกลายเป็นตุ๊ดไป จริงแล้วสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องแปลกเลย เพียงแต่ว่าระยะนี้พวกนี้ปรากฏเยอะหนอยเท่านั้นเอง ถ้าเรารู้ในเรื่องของกรรมว่า **ยถากรรมมุตตาญาณ** คือว่า คนเราทำอะไรแล้วจะได้ผลอะไร การกระทำทุกอย่างจะส่งผลแบบไหนๆ ก็จะเห็นเป็นเรื่องปกติ คืออยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลง ถ้าหากว่าทั่วๆ ไป อันดับแรกไม่ใช่ผู้หญิงที่ตั้งใจจะเกิดเป็นพุทธมารดา ไม่ใช่ผู้อธิษฐานจะเกิดเป็นเนื้อคู่พระโพธิสัตว์โดยตรงแล้ว ถ้าถึงอุปบารมีขั้นกลางก็จะเริ่มเปลี่ยนเป็นผู้ชาย ดังนั้นว่าๆ ไปแล้ว ผู้หญิงจะสร้างบารมีมาน้อยกว่า

ถาม : คนเราถ้ามีคู่บารมีแล้ว จะสาขาด กันได้เมื่อไร ?

ตอบ : อยู่ที่ว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ความมุ่งมั่นมีเท่าไร

ถาม : ถ้าเกิดว่าฝ่ายผู้ชาย เขาไม่ยอมให้ลา ?

ตอบ : มันไม่เกี่ยวกัน การลาอยู่ที่ความตั้งใจของเรา ถ้ากำลังของเราสูงพอ ก็ไปแน่นอนอยู่แล้วแหละ เอาอย่างนี้สิ หากทางทำบุญใหญ่ ถ้าหากว่า

ใครสร้างพระประธานหน้าตัก ๔ ศอก เราสร้างด้วย พอล้างเสร็จก็อธิษฐาน
 บอกว่าผลบุญนี้ขอให้เราละความปรารถนาพระโพธิญาณ ขอละความ
 ปรารถนาเดิมทุกอย่าง ขอเข้านิพพานในชาตินี้ อะไรก็ว่าไป
ถาม : คนที่เป็นคู่บารมี กำลังบุญที่เราทำด้วยกัน ไหมคะ ?
ตอบ : ส่วนใหญ่จะทำมาด้วยกัน ต่างคนต่างทำมาด้วยกัน จะต่างกันที่
 ไหน ถึงเวลาเขาก็ไหลหัวมา รวมทั้งกันทำไปเรื่อยๆ
ถาม : เขาบอกว่าถ้าจะลา กรรมที่เคยทำร่วมกันมาจะย้อนกลับเข้าตัว
ตอบ : มันก็ไม่ได้ย้อนเราคนเดียว ย้อนเขาคด้วย
ถาม : แล้วที่เขาชู้ก็ไม่ถูกต้องใช่ไหม ?
ตอบ : เขาเข้าใจอย่างนั้น แต่ความเป็นจริงไม่ใช่อย่างนั้น อย่าลืมนึกว่า
กรรมทั้งหมดใครทำใครได้ทำแทนกันไม่ได้
ถาม : (ไม่ชัด).....
ตอบ : ควรจะภูมิใจนะ ทำบุญมาเหมือนนางปัญจปาปา หรือเปล่าก็ไม่รู้
 แม่เจ้าประคุณนั้น หน้าตาห่วยแตกที่สุดในพระไตรปิฎก ปัญจปาปา
 แปลว่า ประกอบด้วยลักษณะอัปมงคลทั้งหมด ๕ อย่าง ประเภท จมูกหัก
 ฟันเหยิน หูบี้ อย่างนั้นแหละ แต่ถ้าใครเจอเข้าไปแตะตัวแกเข้าจะย็น
 ตาลอยอยู่ตรงนั้นแหละ เขาบอกว่าแกมีเนื้อเป็นทิพย์ ผู้ชายแตะตัวไม่ได้
 แตะตัวจะหลงเสน่ห์แก ไปไหนไม่เปียแฉะ เขาบอกว่าในอดีตชาติ นางปัญจ
 ปาปา เขาเกิดเป็นลูกสาวของช่างปั้นหม้อ พระบิณฑุเจ้าจะสร้างภูมิ
 ที่นี้ข้างฝาเขาจะใช้ดิน ผสมพวกเศษหญ้าหรือพวกเศษผ้าเก่าๆ แล้วก็ไป
 ยาลูตรอยต่อ เพื่อกันพวกลมเข้า หน้าหนาว มันจะแฉะใช่ไหม? แล้วมา
 บิดหมอบาดขอนที่บ้าน แม่หนักาลังโมโหพออยู่ ก็เลยปั้นดินได้แล้วก็ทุ้มใส่

บาตรไปเลย แกทำบุญนะ แต่ทำด้วยโทสะ คราวนี้ผลจากทำบุญด้วย
 โทสะ เกิดมาหน้าตาก็เลยบู๋บู๋ไม่ได้กับใครหรอก เขาเรียกว่าปัญจปาปา
 แปลว่าอัปมงคล ๕ อย่าง แต่แกมีเนื้อเป็นทิพย์ ใครเจอไปแตะก็เสร็จเลย
 คนที่ซวยที่สุดเจอไปแตะรู้ไหมใคร พระราชาเง เสด็จผ่านไปทิวน้ำ ขอกิน
 น้ำหน่อย แกดักน้ำส่งให้ ดันไปจับมือแกเข้า พระราชาก็เลยเดินดลหายไป
 เลย ตั้งแต่นั้นมา ก็ต้องย่องไปหาแม่เจ้าประคุณทุกคืนๆ ผู้หญิงคนไหนก็ไม่
 สนใจ ต้องย่องไปหาแม่ให้ได้ เลยเกิดความคิดว่า เราเจตนาเป็นอัคร
 มเหสี จะไม่ต้องเสียเวลาลากลับไปก็อย่างนี้ ถึงพ่อแม่จะอนุญาตก็จริง
 แต่ว่ามันไม่เปิดเผยมอ ไม่เป็นลูกผู้ชายพอ ทำนองนั้น แล้วเราจะทำ
 อย่างไม่ดี ให้คนอื่นเขายอมรับได้ คราวนี้ท่านเป็นพระราชา ก็ต้องฉลาด
 พอไปกลางคืน ไปหาเสร็จก็เสียดพระขำมรงค์ คือแหวนประจำพระองค์
 ใส่ให้นางปัญจปาปา พอถึงเวลาแกก็ลากลับไป คราวนี้แกไปกลางคืน มาที่
 ไร่มืดมืดจะจุดไฟก็ไม่ต้อง นางปัญจปาปาก็ไม่รู้จักเลยว่าหน้าตาเป็น
 อย่างไร บอกว่าถ้าจับมือนี้จะรู้ เพราะว่าจำได้ คราวนี้พระราชาพอตื่นเช้าก็
 แกล้งไวยวายว่า ไครขโมยพระขำมรงค์ไป คราวนี้พวกที่เดือดร้อนกับบรรดา
 ข้าราชการบริพารก็วิ่งกันพละนเลยสิ อยู่ๆ แหวนประจำพระองค์หายไป ท่าน
 สั่งให้ค้นบ้านทุกบ้านในพระนครนี้ ค้นไปค้นมา ไปถึงบ้านนางปัญจปาปา
 ไม่ต้องค้นแล้ว นางใส่โซ่อยู่กับวันนี้ เลยจับตัวไป แกก็ยืนยื่นเสียงแข็ง
 พระราชาเขาแกล้งถามเป็นของใคร ขโมยไปแต่เมื่อไร ไครขโมยให้ หรือใช้
 ให้ไครขโมยก็ว่าไป แกก็ยืนยืนยันว่าฉันให้ ก็ถามว่าฉันแกเป็นใคร บอกไม่รู้
 จักหรือก เขามาที่ไรก็มาตอนกลางคืน มีดทุกที จุดไฟก็ไม่ยอมให้จุด
 แล้วบอกว่าจำได้ว่าได้อย่างไร ก็บอกว่าถ้าจับมือก็จำได้ ในเมื่อจับมือจะจำได้

เขาก็เลยให้นางปัญจาปา ไปอยู่ในกระโถนผ้า เสร็จแล้วให้ผู้ชายยื่นไปที่ละคน ก็เกณฑ์ไปทั้งเมืองเลย ยื่นมือไปจับเสร็จ ก็บอกคนนี้ไม่ใช่หัวไปเรื่อย พวกผู้ชายก็ยื่นตาลอยกันเป็นฝูงเลย จนกระทั่งหมดเกลี้ยงทั้งเมืองแล้ว ก็ให้พวกเชื้อพระวงศ์ พวกอำมาตย์ ราชบริพาร มาจับกันทุกคน แยกก็บอกว่าไม่ใช่ พระราชา ก็บอกในเมื่อไม่มีใครลองจับของฉันดูบ้าง ก็ยื่นมือไป พอดูว่าปุ๊บก็บอกคนนี้แหละหัวฉัน พระราชาก็บอกว่าในเมื่อเป็นหัว ก็จะต้องมีคนอื่นเป็นพระอัครมเหสี มีใครค่านไหม ? ตอนนั้นทั้งเมืองไม่มีใครค่านแล้ว มันยื่นตาลอยกันหมดแล้ว ก็เลยเป็นพระอัครมเหสีเลย ระวังเอาไว้ว่าอาจทำบุญมาอย่างนี้ก็ได้ แหม...มีเสน่ห์เยอะจริง

ถาม : เขามองว่าเรามีบุญเยอะใจคะ ต้า.....(ไม่ชัด).....

ตอบ : เรื่องพระก็อย่างนั้นไม่ใช่ เรื่องของการทำบุญใหญ่ในพระศาสนา มันมีเยอะ ตัวอย่างหมอนพพรแกตั้งใจจะทำสังคายนาวะไตรปิฎก คือหมอนพพร แกจะต้องเกิดอีกหลายยกแจะเร่งให้มันเต็มเร็ว ไม่ต้องเสียเวลาเกิดให้มันลำบาก เขาเลยตั้งใจว่าจะทำงานสังคายนาวะไตรปิฎก กำลังเริ่มหาทุน แยกเลยไปหาอาตมา บอกหลวงพี่ครับ ภูเขาทองของหลวงพี่ผมขอได้ไหมครับ ? บอกว่าอยากได้ก็ขนไปสิ คือ อาตมาจุดธูปไปเจอสถานที่หนึ่ง ที่หลวงพ่อบอกว่าในหนังสืออ่านเล่น ท่านบอกว่าภูเขาสูงนั้นจากจุดที่กลางออกไป ๑๕ กิโลเมตร เป็นทองคำหมด อาตมาก็เพิ่งเห็นทองคำธรรมชาติเต็มๆ ตา ก็จากที่หลวงพ่อบอกนั้นแหละ ดักขึ้นมาเป็นทรายทองเลย แล้วขุดไม้ลึกด้วย หมอนพพรแกจัดแจงไปเอาเครื่องปั้นขึ้นไปสำรวจแล้วเอาเครื่องวัดแปรไปวัด พอเราบอกแล้วแกมาร์คจุดในแผนที่ทหารเลย คราวนี้ของแก แกเป็นผู้บังคับกองพันอยู่

ก็มีอำนาจสั่งให้พวกเครื่องปั้นมันขึ้นได้ กำหนดเส้นทางบินให้เขาเสร็จสรรพ แต่ไม่บอกหรือว่าไปทำอะไร กลับมาถึง บอกหลวงพี่ครับมหาศาลจริงๆ เลยครับ พอเครื่องบินๆ ผ่าน ตรงจุดนั้นเครื่องวัดมันดันขึ้นแล้วเลยก็เลยขอตรงจุดนี้ บอกว่าได้ก็เอาสิ บอกว่าเอาใครเป็นผู้ร่วมงานบ้างละงานนี้ ก็บอกว่าคงต้องสอบถามหลวงพ่อก่อนว่า จะนิมนต์พระองค์ไหนบ้าง เพราะว่าการสังคายนาวะไตรปิฎกอย่างน้อยๆ ก็ต้องมีพระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณ รวมกันเป็นร้อยๆ หลวงพ่อบอกว่าอีกสององค์ที่อยู่ในป่าเฉพาะตรงจุดนั้นรวบรวมไว้ ๖๐ กว่าองค์แล้ว ปรากฏว่างานนี้ไม่ทันจะลงมือหลวงพ่อก็ไปเสียก่อน ก็รอดูแล้วกันว่าหมอนพพรเขาจะทำไฉนเมื่อไรอาตมาเป็นนายทุน จะให้ทองไปภูเขาหนึ่ง หาบุญอะไรก็ได้ที่เป็นบุญใหญ่ในพระศาสนา แล้วก็ทำไปสิ มันส่งผลทั้งนั้นแหละ นั่นก็แต่อย่างเท่านั้นแหละ พุดง่าย ๆ ว่า ถ้าลูกสาวเราไม่เต็มใจด้วย มันอ้างให้ตายก็ไม่สำเร็จหรอก มันสำคัญตรงลูกเราจะเต็มใจด้วย

ถาม : ของเราไม่รู้เรื่องด้วย

ตอบ : ไม่รู้เรื่อง ก็เรื่องของเขาสิ คบมือข้างเดียว มันไม่ตั้งหรอก อย่านไปคบใส่หน้าคนอื่นก็แล้วกัน จะให้อาตมาไปขอด้วยหรือ

ถาม : ไม่ใช่ จะให้ช่วยขางด้วย เหมือนกับที่สำเร็จไปแล้วหนึ่งราย

ตอบ : ไม่ใช่...ที่สำเร็จนั้นนะ ไปหลอกเขาให้ขอมากัน พอโอฬารกรรมแล้ว กระแสกรรมมันขาดพอกระแสกรรมมันขาด ก็ไม่ต้องไปเดือดร้อนอะไรกับใคร

ถาม : ก็กะว่าจะทำอย่างที่หลวงพี่ทำกับผู้หญิงคนนั้นนะ ขอขมาต่อหน้าเลย

ตอบ : ก็ลองดูเมื่อจะสำเร็จ

ถาม : ผมจะหาโอกาสไปกราบหลวงพ่อดุดมะ

ตอบ : เร็วๆ หน่อย ผมเสียใจจริงๆ เลย เพราะท่านหมดอายุมาตั้ง ๒ ปี แล้วยังอุตสาหักัดพันทรงสังฆารอยู่ เพราะผมตีลูกโง่ดิ่งเกมสไว้ คือ หลวงพ่อดุดมะท่านรับปากเอาไว้ว่าจะสงเคราะห์ผมเป็นคนสุดท้าย แล้วผมก็ไม่ยอมให้ท่านสงเคราะห์สักทีหนึ่ง อย่างเช่นงานนี้ คราวก่อนก็ไม่ได้นิมนต์ท่านไง ไม่ได้นิมนต์ เพียงแต่บอกว่าถ้าหลวงพ่อไม่ไหว หลวงพ่อก็ไปเถอะ คราวนี้งานนี้ก็เหมือนกันก็ไม่ได้นิมนต์ อาจารย์พงษ์เชา นิมนต์ต่อไปดูจะตายไม่ลงก็เพราะอย่างนี้ละมัง ?

ถาม : อย่าผลอรับปากใครนะครับ ?

ตอบ : จะไม่พยายามรับปากใครเลย บอกเจ้าตัวเล็กไว้ว่า หนูแต่งงานเมื่อไร หลวงพ่อก็ไปได้แล้ว คราวนี้แม่ชายผู้ใหญ่เลย หนูอย่าแต่งๆ

